

DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ

YENAL GÖKSUN, EMİN SALİHİ

DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ

COPYRIGHT © 2018

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları 98
I. Baskı: 2018
ISBN: 978-975-2459-51-9

Uygulama: Hasan Suat Olgun
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ

Yenal Göksun, Emin Salihi

SETA

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

İÇİNDEKİLER

TAKDİM | 7

GİRİŞ | 9

DEAŞ'IN BÖLGEDE ZEMİN KAZANMA SÜRECİ | 13

DEAŞ'IN ÇOK YÖNLÜ MEDYA YAPILANMASI | 19

DEAŞ'IN ARAPÇA YAYINI: EN-NEBE DERGİSİ | 23

En-Nebe Dergisinin Biçimsel Özellikleri | 24

En-Nebe Dergisinin İçeriği ve Öne Çıkan Söylemler | 26

DEAŞ'IN TÜRKÇE YAYINI: KONSTANTİNİYYE DERGİSİ | 31

Konstantiniyye Dergisinin Biçimsel Özellikleri | 33

Konstantiniyye Dergisinin İçeriği ve Öne Çıkan Söylemler | 35

DEAŞ'IN ULUSLARARASI PROPAGANDASI: DABIQ DERGİSİ | 41

Dabiq Dergisinin Biçimsel Özellikleri | 42

Dabiq Dergisinin İçeriği ve Öne Çıkan Söylemler | 45

DEAŞ'IN ÇOK DİLLİ DERGİSİ: RUMİYAH DERGİSİ | 53

Rumiyah Dergisinin Biçimsel Özellikleri | 54

Rumiyah Dergisinin İçeriği ve Öne Çıkan Söylemler | 56

DEAŞ'IN PROPAGANDA VİDEOLARI | 59

Sınırın Yıkılışı | 62

Zulme Uğrayanlara Çağrı | 64

Tanrının Gözü Olarak Dronelar | 67

DEAŞ'IN TÜRKÇE PROPAGANDASI | 71

DEAŞ'IN SOSYAL MEDYA KULLANIMI | 75

SONUÇ | 79

TAKDİM

Terör örgütlerinin medyayı propaganda amacıyla doğrudan ve/veya dolaylı olarak kullandıkları bilinen bir gerçektir. Terör eylemlerinin kitleleri etkilemesi ve neticesinde toplumdaki korkunun yaygınlaşması terörün temel amaçları arasında yer almaktadır. Bu nedenle medya-terör ilişkisi terörizmle mücadelenin en önemli konularından birisi olagelmıştır.

DEAŞ terör örgütünün medyayla münasebeti de şüphesiz bu genel çerçevenin içerisinde değerlendirilebilir. Ancak DEAŞ'ın farklı ülkelerde gerçekleştirdiği terör eylemleri ve birçok uyruktan üyeleriyle kazandığı ulus aşırı karakteri, örgütün medyayla ilişkilerini ve iletişim stratejilerini de ulus aşırılaştırmıştır. DEAŞ söz konusu olduğunda karşımıza çıkan diğer özellik ise sadece sınırlı bir dönemi kapsasa da örgütün belli bir toprak parçasını kontrol etmesidir. DEAŞ örneğinde karşımızda başkenti, bürokratik yapısı, kanunları, kontrol ettiği yerleşim yerleri ile devlet olma iddiasındaki bir terör örgütü vardır. Şüphesiz bu durum örgütün medya ve iletişim stratejisine de yansımıştır.

Elinizdeki bu rapor DEAŞ'ın ulus aşırı karakterine ve devlet olma iddiasına odaklanarak iletişim stratejisini çözümlemekte, DEAŞ ve benzeri terör örgütlerinin propaganda stratejilerini geçersiz kılmak için politika önerileri geliştirmektedir.

Suriye ve Irak'ta kontrol ettiği toprakları büyük ölçüde kaybetse de DEAŞ'ın etkinliğini tam anlamıyla yitirdiğini söylemek maalesef mümkün değildir. Örgüt militanlarının istikrarsız bölgenin başka bir noktasında kümelenme tehlikesi, dünyanın farklı bir köşesindeki bir mensubunun her an bir terör eylemi gerçekleştirme

ihtimali ve DEAŞ'ın geliştirdiği terör stratejilerinin diğer örgütler tarafından modellenmesi DEAŞ varlığının farklı devam şekilleri olacaktır.

Bu üzücü devamlılıktan ve etkinlikten dolayı DEAŞ'ın iletişim stratejilerini masaya yatırmak, mesajları, hedef kitleyi, iletim süreçlerini analiz etmek, örgütün medya ve iletişim etkinliğiyle mücadele etmek için gerekli olan bilgiyi üretmek ve önerilerde bulunmak bugün ve yarın için hayati önemdedir. İlerleyen sayfalarda okuyacağınız kapsamlı rapor bu ihtiyacı karşılamak amacıyla hazırlanmıştır.

Prof. Dr. Burhanettin Duran
SETA Genel Koordinatörü

GİRİŞ

2000’li yılların başında Usame bin Ladin’in ses kayıtlarının El-Cezire televizyonunda yayınlanmasından bu yana gelişen teknoloji terör örgütlerinin daha yeni ve komplike medya araçlarını kullanmalarına imkan tanımıştır. Terör örgütleri hedefleri doğrultusunda şiddet kullanarak toplumda korku ve paniğe yol açmak ve kamuoyunda infial yaratabilmek için kitle iletişim araçlarını kullanmışlardır. Son dönemdeki en kanlı eylemleri gerçekleştiren terör örgütü DEAŞ da karmaşık medya stratejisi ile dikkat çekmektedir.

ABD işgali sonrası Irak’ın istikrarsızlaşması ve Suriye’nin toplumsal ayaklanma sonrası bir iç savaşa sürüklenmesi ile iki ülke zayıflamış, çeşitli terör örgütlerinin hedefi olmuştur. DEAŞ da bu durumdan yararlanmış, otorite boşluğu oluşturma stratejisi izleyerek hakimiyet alanını genişletmiştir. Aynı zamanda toplumsal rahatsızlıklardan beslenerek kendi ideolojisini ve eylemlerini etkili bir medya stratejisi ile uluslararası kamuoyuna duyurmuştur. DEAŞ mesajını bölge ve dünya genelindeki potansiyel katılımcılarına medya kanalları yoluyla ulaştırmıştır. Bu sayede farklı ülkelerden binlerce kişi bu kanlı terör örgütüne katılarak acımasız eylemler gerçekleştirmiştir.

DEAŞ terör örgütü Suriye ve Irak topraklarının bir bölümünde sağladığı saha hakimiyetini kaybetmiş görünmektedir. Bundan sonra örgütün ne yöne evrileceği tam olarak bilinmese de uyguladığı medya stratejisi şimdiden terör örgütlerinin medya araçlarını kullanımı açısından bir dönüm noktası olmuştur. DEAŞ medyayı propaganda amacıyla kullanan ilk örgüt değildir. Ancak dijital medya dev-

riminin getirdiği imkan ve kabiliyetleri hedefleriyle birleştirerek etkinliğini daha önce görülmemiş şekilde artırmıştır. DEAŞ dijital medya devriminin getirdiği araçlardan en iyi şekilde faydalanmış ve burada hakim olan küresel kültür dilini, göstergeleri ve kodları en iyi şekilde kullanmıştır.

El-Kaide örgütü 2000'li yıllarda ancak dönemin el verdiği ölçüde internet forumlarını kullanarak küresel iletişim ağına eklenilebiliyordu. DEAŞ ise çok hızlı bir akış içerisinde olan dijital medyanın dil, gündem ve trendlerini yakından takip ederek stratejisinin bir parçası haline getirmiştir. Bu bağlamda DEAŞ'ın medya stratejisinin öne çıkan unsurları şu şekilde sıralanabilir:

- Dijital medya araçlarını terör stratejisinin önemli bir silahı haline getirmiştir.
- En az sahadaki askeri üstünlük kadar medyada söylem üstünlüğü kurma gayesinde olmuştur. Bu iki ayağı eş zamanlı olarak yürütmüştür.
- Ürettiği medya metinlerinin ve prodüksiyonların kalitesinde uluslararası standartları hedeflemiştir.
- Medyadaki bilgi üretimine dair uluslararası eşitsizliği bozacak şekilde medya kuruluşlarının gündemlerine etki edebilmiş ve kendi mesajını birinci sıraya yerleştirmiştir.
- Uluslararası sistemin temel aktörü olan ulus devletin bürokratik yapısına karşın asimetrik şekilde medya stratejisini aktif olarak yürütmüştür.
- Popüler kültürün toplumsal değerleri metalaştırmasına benzer şekilde kutsal değerlerin içini boşaltmıştır. Dini değerlere şiddeti yücelten anlamlar yüklemiştir.

Bunlar göz önünde bulundurulduğunda saha hakimiyetini kaybetse bile DEAŞ'ın ortaya koyduğu medya stratejisi incelenmeye değer görünmektedir. Çünkü bu strateji diğer terör örgütlerine de ilham vermektedir.

Bu çalışmada Irak ve Şam İslam Devleti (DEAŞ/Ed-Devle el-İslamiyye fi'l-İrak veş-Şam) adlı terör örgütünün kurulduğu günden itibaren nasıl bir medya stratejisi yürüttüğü, farklı medya araçlarını nasıl kullandığı, hangi argümanlarla eleman temin ettiği ve uluslararası medyayı nasıl manipüle etmeye çalıştığı ortaya konulmaktadır. Bu amaç doğrultusunda örgütün medya çalışmaları arasında en fazla ağırlık verdiği basılı yayınlar (bülten ve dergiler) ve video prodüksiyonları analiz edilmektedir. DEAŞ en önemli mesajlarını bu yayınlar

üzerinden vermiştir ve uluslararası medyanın gündemine de bu sayede girebilmiştir. Basılı yayınlar ve video prodüksiyonları örgütün geniş çaplı hazırlık ve tasarım çalışmaları neticesinde ortaya çıkmıştır. Bu yayınlar örgütün kendi kimliğini nasıl inşa ettiği, medya stratejisini nasıl biçimlendirdiği, gündemdeki gelişmelere karşı nasıl tepkiler verdiği sorularını cevaplayabilmek için değerli veriler sunmaktadır.

DEAŞ tarafından yayımlanan *Dabiq*, *Rumiyah*, *Konstantiniyye* ve *En-Nebe* dergilerinin tüm sayıları içerik ve söylem analizine tabi tutulmuştur. İnternet ortamında “pdf” formatında dolaşıma sokulan bu yayınlar medya stratejisinin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Örgüt tarafından söz konusu yayınlara yüklenen simgesel anlamlar da bunu doğrulamaktadır. *Dabiq*, *Rumiyah* ve *Konstantiniyye* isimleri DEAŞ’ın yeni topraklar ele geçirme vizyonunun bir göstergesi olmanın yanı sıra gerçekleştirdiği şiddet eylemlerine yüklediği kutsal anlamlara da atıfta bulunmaktadır. Dergilerin içeriği örgüt tarafından belirli bir strateji bağlamında temalara ayrılmıştır ve her metin bir amaca hizmet etmektedir. Örgüt düşman olarak gördüğü ülke, dini grup, ideoloji ve diğer aktörleri buradan hedef göstermektedir. Destekçilerine terör eylemlerine katılmak için çeşitli taktikleri de buradan duyurmaktadır. Bu bağlamda elektronik formatta dolaşıma soktuğu basılı yayınlar ele alınarak DEAŞ’ın medya stratejisi incelenecektir.

DEAŞ tarafından yayınlanan video prodüksiyonları ise daha önce benzeri-ne rastlanmamış bir anlatı ve kurguyla karşımıza çıkmaktadır. Terör örgütleri daha önce hazırladıkları propaganda videolarında sınırlı imkanlardan faydalanmaktaydı. Örgüt liderlerinin yaptığı konuşmalar video kaydına alınarak düşman aktörlere tehditler yöneltilmekte ya da örgüt elemanlarına eylem çağrısında bulunulmaktaydı. Öte yandan düşman hedeflere düzenlenen saldırılar kayıt altına alınarak güç gösterisi yapılmaktaydı. Ancak DEAŞ tarafından geliştirilen stratejide bu basit anlatının ötesine geçilmiştir. Destekçisi olsun ya da olmasın DEAŞ izlenebilir bir anlatı ve kurgu geliştirmiştir. Örgüt bilgisayar oyunu oynayan, Hollywood filmleri izleyen, sosyal medya araçlarını kullanan ve küresel popüler kültürün imgelerine aşina olan herkese hitap eden bir strateji izlemiştir. Bu sayede küresel çapta geniş bir kitleye mesajını ulaştırmıştır. Bu araştırma kapsamında örgütün farklı medya birimleri tarafından hazırlanan ve internet ortamında ulaşılabilen altmış video izlenmiştir. Bu videolar arasında örgütün medya stratejisinin farklı boyutlarını ortaya koyan niteliklere sahip üç video göstergebilimsel analize tabi tutulmuştur. Bu videolar “Sınırın Yıkılışı”, “Zulme Uğrayanlara Çağırısı” ve “Tanrının Gözü Olarak Dronelar” başlıkları altında incelenmiştir.

DEAŞ tarafından üretilen yazılı ve görsel yayınlar dijital medya yoluyla geniş kitlelere ulaştırılmıştır. Sosyal medya hesapları, bloglar ve akıllı telefon uygulamaları örgütün faydalandığı araçlardır. Bu nedenle rapor kapsamında örgütün medyatik ürünleri küresel dolaşıma sokmak için dijital medyayı nasıl kullandığı konusuna da değinilmektedir.

Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde DEAŞ'ın ortaya çıkmasına neden olan Suriye ve Irak'taki toplumsal ve siyasi durum "başarısız devlet" kavramı bağlamında tartışılmaktadır. İkinci bölümde DEAŞ'ın yayın organlarına ve medya stratejisine kısa ve genel bir bakış sunulmaktadır. Örgütün medya ayağının nasıl kurumsallaştığı ortaya konulmaktadır. Üçüncü bölümde örgütün basılı yayınları olan *Dabiq* (İngilizce), *Rumiyah* (İngilizce), *Konstantiniyye* (Türkçe) ve *En-Nebe* (Arapça) dergileri incelenmektedir. Dördüncü bölümde örgüt tarafından üretilen çeşitli videolar analiz edilmektedir. Son olarak beşinci bölümde ise örgütün sosyal medya üzerinden Türkiye kamuoyuna yönelik çalışmaları incelenmektedir.

Bu çalışma sonucunda Türkiye ve bölge devletlerinin güvenliği için büyük tehdit oluşturan DEAŞ'ın varlığını sürdürmesini sağlayan söylem ve mesajlar ortaya konularak örgütün medya etkinliğinin azaltılması için çözüm önerilerinde bulunulmaktadır.

DEAŞ'IN BÖLGEDE ZEMİN KAZANMA SÜRECİ

DEAŞ ile ilgili literatür incelendiğinde örgütün Ortadoğu'da etkin bir aktör olma sürecinin 11 Eylül, Irak'ın işgali ve Arap Ayaklanmaları sonrası bölge ülkelerinde yaşanan güç boşlukları ile başlatıldığı görülmektedir. Burada DEAŞ'ın siyasi fikirlerinin düşünsel temellerinden ziyade onlara zemin kazandıran bölgedeki devlet ve toplum yapıları üzerinde durulacaktır. Önce Irak sonra Suriye'de zemin kazanan DEAŞ günümüzde Libya ve Yemen'de de hakimiyet alanını artırmaktadır. Bu devletlerin ortak özellikleri DEAŞ'ın güçlenebildiği zeminleri anlamamıza yardımcı olmaktadır. Söz konusu devletlerin ortak özellikleri zayıf devlet olarak tanımlayabileceğimiz yapıya sahip olmaları ve çökme süreci yaşamalarıdır. Bu nedenle zayıf devlet özelliği taşımaları bakımından Ortadoğu devletleri incelenmeli ve DEAŞ'ın buralarda nasıl zemin kazandığı değerlendirilmelidir.

Ortadoğu'da devletlerin ortaya çıkış şekli sorunların başlangıç noktasını oluşturmaktadır. Batıda temelleri atılan modern ulus devlet olgusu ile Ortadoğu'da inşa edilen devletler karşılaştırıldığında sınırların oluşum süreci ve iktidar-toplum ilişkilerinin farklılığı dikkat çekmektedir. Batıda ulus devletlerin oluşum sürecini en iyi anlatan siyaset bilimcilerinden biri olan Charles Tilly güç ilişkileri üzerinden Weberyen bir yaklaşımla Batıda ulus devlet sınırlarının oluşumunu açıklamıştır.¹ Batıda sınırlar bir merkezi otoritenin çevresinde bulunan feodal yapılar ile kurduğu ilişkiler bağlamında "gücü yettiği oranda" belir-

1. Charles Tilly, *Coercion, Capital, and European States, AD 990-1990*, (B. Blackwell, Oxford: 1990).

lenmiştir. Böylece ülkelerin sınırları içinde merkezi yönetimlerin erişemeyeceği noktalar bırakılmamıştır. Charles Tilly teorisini oluştururken savaşa hazırlık süreçlerinde merkezi hükümetlerin nasıl kurumsallaştığını ve hukuk temelinde tüm ülke içi sınırlarında güçlerini nasıl egemen kıldıklarını açıklamıştır.² Sonuç olarak devletler patrimonyal bir yapıdan vatandaşlarıyla hukuk temelinde ilişki kuran ve göreceli olarak ülke içindeki bölgeler arasında standartları eşitleyen yapılara dönüşmüşlerdir.

Ortadoğu devletleri ise Batı'nın tam tersi bir şekilde bölgesel ve kimliksel temelde farklılıkları artıran yapılardır. Bu iddiayı açmak için söz konusu devletlerin inşa süreci ve iktidar yapılarına bakılmalıdır. Ortadoğu'da sınırlar "verili"dir. Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşan devletlerde iktidar olanlar güçlerini tüm sınırlar içinde egemen kılamamışlardır. Bu nedenle merkezi otoriteler güç-iktidar-sınırlar ilişkisindeki orantısızlık nedeniyle iktidarlarını öncelikle o sınır içindeki halka karşı koruma güdüsüyle siyaset üretmişlerdir. Ortadoğu'da modern devletlerin kurumsallaşması belli bir azınlık grubun çıkarlarını koruma güdüsüyle gerçekleşmiştir. Bu tür devletlerde meşruiyet ve güven eksikliği nedeniyle iktidarlar kişiye veya bir gruba dayalı olarak kurumsallaşmıştır. Bu Batı ülkelerinde görülen tipik kurumsallaşma örneği değildir. Irak'ta Tikrit aşiretlerinin, Suriye'de Nusayriilerin devletin güvenlik kurumlarında daha çok yer almaları bu duruma bir örnektir. Bu tür iktidar yapıları neopatrimonyal yapılar olarak adlandırılmıştır. Neopatrimonyal yapılarda liderler kendi şahsi çıkarlarını hukuki ve ideolojik araçlardan ziyade bürokraside uyguladıkları bireysel patronaj ilişkileri sayesinde sağlamaktadır.³ Ortadoğu ülkelerinde verili sınırlar çerçevesinde oluşturulan neopatrimonyal iktidar ve devletler yapı itibarıyla güvensizlik barındırmaktadır. Bu tür devletlerde iktidarlar vatandaşlarının bir kesimini kendine karşı tehdit olarak görmüş ve onlara karşı baskıcı bir yol izlemiştir. Bunun sonucunda belli kesimler "ötekileştirilmiş"tir. Bu durum devlet dışı legal veya illegal aktörlerin etki alanlarını artırmıştır. Ortadoğu devletlerinde sözü edilen durumun siyasal kültüre dönüşmesi devletlerin yeniden yapılanma süreçlerinde neopatrimonyal yapının kendini yeniden üretmesine yol açmakta ve terör örgütleri için zemin oluşturmaktadır.

Ülke içinde kontrolün olmaması, yasaların uygulanamaması, vatandaşlar arasında refah seviyesindeki adaletsizlik, sınırların korunamaması, demokratik

2. Rolf Schwarz, *State Formation Processes in Rentier States: The Middle Eastern Case*, (Fifth Pan-European Conference on International Relations, Geneva: 2004), s. 24.

3. Pak Kimchoeun, *Accountability and Neo-Patrimonialism in Cambodia: A Critical Literature Review*, (Cambodia Development Resource Institute, Phnom Penh: 2007), s. 43.

yapıya dair sorunlar, yolsuzluk ve yoksulluğa önlem alınmaması ve şiddetin yol açtığı travmalar zayıf devletlerin özellikleridir. Bu tür devletlerde terör örgütleri daha rahat siyasal alan bulabilmektedir.⁴ Irak'ın yeniden yapılandırılması sürecinde DEAŞ'ın güç kazanması yukarıda teorik olarak açıklanan modelin doğruluğunu yansıtmaktadır.

11 Eylül 2001'de Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon'a düzenlenen saldırıları İslami referanslar ile eylemlerini meşrulaştırmaya çalışan ve Ortadoğu kökenli üyelerden oluşan El-Kaide örgütü üstlendi.⁵ Saldırıların ardından ABD Soğuk Savaş döneminde beri devam eden çevreleme politikalarını değiştirme yoluna gitti. Washington'un yeni Ulusal Savunma Stratejisi 17 Eylül 2002'de açıklandı.⁶ Yeni strateji aynı zamanda "Bush Doktrini" olarak da adlandırıldı. Bush Doktrini nükleer silahlar üreten ve teröre destek veren "haydut devletlere" karşı önalıcı darbe (*preemptive strike*) anlayışını içeriyordu. Bu bağlamda Taliban ve Saddam Hüseyin rejimleri gibi otoriter yapılara karşı mücadele etmek ABD'nin Ulusal Savunma Stratejisi'nin hedefi haline geldi.

ABD ve koalisyon güçleri kitle imha silahlarına sahip olduğunu iddia ederek 2003 yılının Mart ayında Irak'ı işgal etti. Irak'ın yetersiz bir askeri kapasite ile işgal edilmesinin doğurduğu önemli sorunlardan biri işgalden sonra Irak sınır bölgelerinin kontrolünün sağlanamaması oldu. Sınırların kontrol edilememesi nedeniyle başka ülkelerden gelen silahlı gruplar 2003 sonrasında Irak'taki kaos ve şiddetin önemli sebeplerinden biri haline geldi. Iraklı akademisyen Cemal Celal Abdullah'a göre sınırların denetimsiz olması terör örgütlerinin yanı sıra Irak ile ilgili gizli gündemi olan devletlerin ülkeye silah nakletmesine ve çatışmaların artmasına yol açtı.⁷

El-Kaide ABD işgaline karşı Irak'ın batı bölgelerinde direniş zemini bulmuştur. Bu direnişin öncülüğünü Musab Zerkavi yürütmüştür.⁸ Zerkavi, Usame bin Ladin'in 1996 yılında ABD'yi Moğollara benzetmek analojisini kullanarak işgale karşı tüm Müslümanları cihada çağırmıştır. Zerkavi'yi El-Kaide'den ayıran Şia

4. Corinne Graff, Poverty, "Development, and Violent Extremism in Weak States", *Confronting Poverty: Weak States and U.S. National Security*, ed. Susan E. Rice, Corinne Graff ve Carlos Pascual, (Brookings Institution Press, Washington: 2010), s. 53-55.

5. David Ryan ve Patrick Kiely, *America and Iraq: Policy-Making, Intervention and Regional Politics*, (Routledge, Londra: 2009), s. 167.

6. Robert K. Brigham, *Iraq, Vietnam, and the Limits of American Power*, (PublicAffairs, New York: 2008), s. 14.

7. Cemal Celal Abdullah, *El-Irak Beyn El-Tahrir ve El-Tedmir: İhtilal El-Irak Bidun Muafaka Meclis El-Emn*, (Dar el-Hikme, Londra: 2011), s. 99.

8. Irak El-Kaide'sinin örgütlenmesi, Zerkavi'nin faaliyetleri ve DEAŞ'ın ortaya çıkışına dair detaylar için bkz. Can Acun, "Neo el-Kaide: Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD)", *SETA Perspektif*, Sayı: 53, (Haziran 2014).

karşıtlığıydı. ABD, Irak işgali sonrası Kürtler ve Şiiler ile daha yakın ilişki kurmuş ve yeni devlet inşa sürecinde söz konusu iki grubun seçkinlerine/önderlerine daha çok söz hakkı vermiştir. Dolayısıyla El-Kaide'nin direniş çağrısı kendilerini mağdur olarak gören Sünni bölgelerde karşılık bulmuştur. Zerkavi Şiileri işgalcilerle birlikte hareket eden hainler olarak görmüş, Şii-Sünni çatışması başlatarak Sünniler arasında dayanışma duygusunu artırmayı amaçlamıştır.⁹ Irak'ta 2003'te başlayan şiddet olayları 22 Şubat 2006'da Şiiler için önemli bir sembol olan el-Askeri Camii'ne yapılan bombalı saldırı iç savaşı doruk noktasına ulaştırmıştır. Irak El-Kaide'sini güçlendiren bir diğer olay da ABD'nin uyguladığı Baassızlaştırma sürecidir. Söz konusu süreçte "suçsuzluğu ispatlanana dek tüm Sünniler suçludur" yaklaşımının benimsenmesi devlet ile Sünni kesim arasındaki güven bağını zedelemiştir.¹⁰ Bu süreçte Baas iktidarı döneminde güvenlik birimlerinde görev yapan tüm Sünni polis ve askerler terhis edilmiştir.¹¹ Terhis edilen güvenlik güçleri daha sonra Sünni direniş örgütlerine katılmıştır.

2006 yılında artan çatışmaların ardından ABD'nin Irak politikasında değişimler görüldü. Güvenlik önlemlerini artırmak, Sünnileri siyasi sürece dahil etmek ve özellikle batıda yer alan aşiretleri El-Kaide'ye karşı örgütlemek Irak El-Kaide'si'nin bölgedeki zeminini zayıflattı. İç savaşın ardından 2006-2007 yıllarında askeri operasyonlar ile birlikte Zerkavi öldürüldü ve örgütü zayıflatan faaliyetler arttı. Bir diğer önemli hamle de El-Kaide'nin varlığından rahatsız olan Iraklı aşiretlerin örgütlenmesi oldu. ABD ve Maliki yönetimi Irak'ın Anbar bölgesindeki aşiretleri örgütleyip finanse ederek El-Kaide ile mücadele etmeye çalıştı. Bölgedeki aşiretler 2006 yılından itibaren koalisyon güçleri ile birlikte hareket etmeye karar verdi. Yaklaşık altmış aşiretin bir araya gelmesiyle oluşan milis gücü "Sahva Kuvvetleri" olarak adlandırıldı. Sahva Kuvvetleri'nde yer alan aşiret mensupları devletten maaş almaya başladı.¹² Bu iş birliği hem El-Kaide'nin bölgedeki etkinliğini azalttı hem de daha önce siyasi seçimleri boykot eden ve sistem dışı kalan Sünni grupları tekrar sistem içine almayı sağladı.

Dönemin Irak Başbakanı Nuri Maliki'nin otoriter ve mezhepçi eğilimleri ortaya çıkana kadar El-Kaide'nin zemin bulduğu toplumsal yapı ortadan kalkmıştı.

9. Fawaz A. Gerges, *ISIS: A History*, (Princeton University Press, New Jersey: 2016), s. 71-82.

10. Joel Wing, "Musings on Iraq: Sunni Identity Politics In Iraq After 2003", *Musings on Iraq*, 4 Aralık 2013, <http://musingsoniraq.blogspot.com.tr/2013/12/sunni-identity-politics-in-iraq-after.html>, (Erişim tarihi: 4 Nisan 2017).

11. Miranda Sissons ve Abdulrazzaq Al-Saiedi, *Iraq a Bitter Legacy: Lessons of De-Baathification in Iraq*, (International Center for Transitional Justice, New York: 2013), s. 11.

12. Toby Dodge, *Iraq: From War to a New Authoritarianism*, (International Institute for Strategic Studies, Routledge, Londra: 2012), s. 97.

Usame Nuceyfi ve Tarık Haşimi önderliğindeki Sünniler ciddi bir muhalefet gösterince 15 Aralık 2011'de Maliki iki siyasetçiyi terör olaylarına destek verdikleri ve kendi aleyhinde bir darbe girişimde bulunacakları iddiasıyla tutuklatıp yargılatmak istedi.¹³ Öte yandan hükümetin Sahva Kuvvetleri'ne olan desteği bu dönemde geri çekilmişti. Irak'ın iç dinamikleri dışında Ortadoğu'da Arap Ayaklanmaları başlamış ve bunun etkileri Irak'ta da görülmüştü. Özellikle 2011 yılında ülkenin pek çok bölgesinde hükümetin yolsuzluklarını protesto etmek amacıyla gösteriler düzenlendi. Musul'da otuz yaşında dört çocuklu bir baba işsizliği protesto etmek amacıyla kendini yaktı.¹⁴ Bu gelişmeler terör örgütlerinin Irak'ta yeniden zemin kazanmasını sağladı.

Bu anlamda Maliki'nin mezhepçi politikaları ile Ebubekir Bağdadi'nin ortaya çıkışındaki zamanlamanın tesadüf olmadığı görülmektedir. Maliki'nin mezhepçi bir zihniyet ile yeniden Baassızlaştırma politikaları izlemesi Baas'ın eski mensupları ile Bağdadi'nin birlikte hareket etmesine sebep olmuştur. Irak'ın ardından Suriye'de de devletin çökme sürecine girmesiyle birlikte Bağdadi gücünü buraya da taşımıştır. Bu süreç aynı zamanda Bağdadi'nin El-Kaide'den ayrılmasına denk gelmektedir. Bağdadi 2011 yılında Suriye'ye savaşçılar göndermiş ve onlar da Nusra Cephesi adı altında örgütlenmiştir. 2013 yılında ise Nusra ile Irak İslam Devleti arasında yetki sorunları yaşanmış ve Nusra'nın bölgedeki lideri Ebu Muhammed Culani El-Kaide'ye bağlılık bildirerek Bağdadi'den bağımsız hareket etmiştir. Bağdadi ise Nisan 2013'te DEAŞ'ı ilan etmiştir. Örgüt Irak'ta Musul'u kontrol altına aldıktan sonra da adını İslam Devleti olarak değiştirmiştir.¹⁵ Örgüt günümüzde Irak, Suriye, Yemen ve Libya'daki güç boşluklarından faydalanarak hakimiyet alanları oluşturmakta ve varlığını sürdürmektedir.

13. Dodge, *Iraq: From War to a New Authoritarianism*, s. 164-167.

14. Gerges, *ISIS: A History*, s. 120.

15. Cole Bunzel, "From Paper State to Caliphate: The Ideology of the Islamic State", *The Brookings Institution Analysis*, Sayı: 19, (Mayıs 2015).

DEAŞ'IN ÇOK YÖNLÜ MEDYA YAPILANMASI

Tarihin ilk terör örgütlerinden Sicariiler ve Haşhaşiler daha fazla ses getirmesi için terör eylemlerini kalabalıklar önünde gerçekleştirmektedirler. Böylece korku ve dehşet kulaktan kulağa yayılarak uzak coğrafyalara kadar ulaşabilmektedir. Bugünkü terör örgütleri ise televizyon ve internet gibi kitle iletişim araçlarını kullanarak tüm dünyaya mesajlarını iletmektedir. Bu durum şiddet eyleminin içeriği ve yöntemi değişse de terör örgütlerinin mesaj iletme kaygısının her zaman temel amaç olduğunu göstermektedir.

Gelişen teknoloji ve ortaya çıkan yeni iletişim araçları terör örgütlerine mesajlarını iletebilmeleri için yeni imkanlar sunmaktadır. Bu imkanlar sayesinde mesaj daha hızlı, kolay ve anonim şekilde yayılabilmektedir. Ancak terör örgütleri sadece kendi medya kanallarını kullanmakla kalmayıp küresel çaptaki kuruluşların da gündemlerini belirleyerek etki alanlarını genişletmektedir. Bu bağlamda DEAŞ hem kendi medya kanalları yoluyla hem de uluslararası medya ve kamuoyunun gündemini belirleyen eylemleri vasıtasıyla dünya çapında bir izleyici kitlesine ulaşmaktadır.

İncelikle tasarlanmış sembolik mesajlar içeren medyatik ürünlerin karmaşık bir strateji ile dolaşıma sokulmasıyla DEAŞ uluslararası kamuoyunun gündemine üst sıralardan girmektedir. Haftalık bültenleri, farklı dillerde yayımlanan dergileri, haber ajansı, radyosu, video prodüksiyonları ve sosyal medya kanalları ile DEAŞ silahlı bir örgüt olmanın yanı sıra devasa bir medya kuruluşu profili çizmektedir. Örgüt farklı medya araçlarını eş zamanlı kullanarak eylem ve mesajını dünyanın herhangi bir noktasındaki hedef kitleye ulaştırmaktadır.

DEAŞ tarafından dolaşıma sokulan medya ürünleri kontrolsüz bir şekilde yayımlanmamaktadır. Aksine iletişim ve propaganda çalışmaları örgütün kurumsal yapısı içerisinde “Medya Divanı” isimli yönetim kademesi tarafından yürütülmektedir. Örgütün medya stratejisi doğrultusunda içeriğin üretilmesi, denetlenmesi ve yayımlanması Medya Divanı'nın sorumluluğu altındadır. DEAŞ'ın organizasyon yapısında yer alan tüm divanlar bir anlamda bakanlık gibi faaliyet göstermektedir. Sağlık Divanı, Eğitim Divanı ve Tarım Divanı gibi temel hizmetleri kapsayan birimler göz önünde tutulduğunda Medya Divanı da örgütün bekası için önemli gördüğü bir alan olarak öne çıkmaktadır.

DEAŞ'ın Medya Divanı bünyesinde farklı organizasyonlar yer almaktadır. Bu organizasyonların her biri farklı tür ve içerikte yayınlar üretmektedir. Bunlar arasında en bilineni El-Hayat Medya Merkezi'dir.

GÖRSEL 1. ÖRGÜTÜN MEDYA YAPILANMASININ BİR KOLU OLAN EL-FURKAN MEDYA TARAFINDAN HAZIRLANAN “HİLAFETİN YAPISI” BAŞLIKLİ VİDEODA DEAŞ'IN MEDYA ORGANİZASYONU

Bu merkez örgütün propaganda faaliyetlerini yürüten ve dünya ölçeğinde eleman temin etmesini hedefleyen yayınlar yapmaktadır. Bu medya birimi tarafından düzenli olarak beş farklı dergi çıkarılmaktadır. *Dabiq* dergisi İngilizce, *Dar Al-Islam* dergisi Fransızca, *Al-Manba'* dergisi Rusça, *Konstantiniyye* dergisi Türkçe ve *Rumiyah* dergisi eş zamanlı olarak İngilizce, Fransızca, Almanca, Rusça, Türkçe, Endonezce, Boşnakça, Uygurca, Kürtçe ve Peştunca yayımlanmaktadır.

Konstantiniyye ve *Dabiq* dergileri bölgedeki gelişmeler neticesinde itibar kaybedince *Rumiyah* dergisi çok dilli bir yayın olarak diğerlerinin yerini almıştır.

Medya Divanı bünyesindeki diğer bir yapı olan Ajnad Medya ise “neşid” adı verilen marşlar yayımlamaktadır. Neşidler DEAŞ savaşçıları için önemli bir motivasyon aracı olarak görülmektedir. Enstrüman kullanılmadan kaydedilen neşidlerin sözlerinde genellikle örgüt üyelerinin kahramanlıkları yüceltilmektedir ve ölen üyelere övgüler dizilmektedir. Bu neşidler arasında en bilineni örgütün gayriresmi marşı olarak da anılan “ey ümmetim şafak göründü” (أُمَّتِي قَدْ لَاحَ فَجْرٌ) isimli parçadır. Bu neşid sadece Youtube’da milyonlarca kez dinlenmiş ve DEAŞ destekçileri tarafından farklı amatör klipler hazırlanmıştır.

El-Furkan Medya ise Medya Divanı bünyesindeki diğer bir yapılanmadır. El-Hayat Medya gibi propaganda videoları hazırlayan birim diğerlerinden farklı olarak örgütün arşiv niteliğindeki eski yıllara ait videolarının da hazırlayıcısıdır. Sözde hilafet ilanı da 29 Haziran 2014’te El-Furkan Medya tarafından servis edilen otuz dört dakika on saniye uzunluğundaki ses kaydı ile yapılmıştır. Dolayısıyla bu medya kanalının liderlerin resmi açıklamalarını yayımlama görevi de bulunmaktadır.

El-Amak Haber Ajansı DEAŞ’ın resmi haber ajansı işlevini görmektedir. Sahadaki en güncel gelişmeler bu ajans tarafından paylaşılmaktadır. El-Amak Haber Ajansı’nda El-Hayat Medya Merkezi’ne kıyasla görsellik ve estetik kaygısı daha arka plandadır. Bunun yerine bilginin DEAŞ’ın ağzından en hızlı şekilde verilmesi öncelenmektedir.

El-Beyan DEAŞ’ın Suriye ve Irak’ta yayın yapan radyosudur. Vilayetlere göre FM frekansları vardır ve gün boyunca çeşitli programlarla yayına devam etmektedir. DEAŞ’ın diğer bir medya kolu olan El-Himme Kütüphanesi/Yayınevi davet bildirimleri, kitap ve broşürler yayımlamaktadır. Türkçede “Himmat Ofisi” adıyla faaliyet gösteren bu oluşum Türkçe içerik de üretmektedir.

Tüm bu medya kuruluşları ve işlevleri göz önünde bulundurulduğunda DEAŞ’ın medya stratejisine ne kadar önem verdiği açıkça görülmektedir. Bu yapılanmaların dışında DEAŞ sosyal medya araçlarını da etkin biçimde kullanmaktadır. Bu araçlar diğer devletlerin sansür ve denetim mekanizmalarını aşabilme kabiliyetleri sayesinde örgüt tarafından üretilen farklı form ve içerikteki medyatik ürünlerin küresel çapta dolaşıma sokulmasına imkan sağlamaktadır.

DEAŞ'IN ARAPÇA YAYINI: EN-NEBE DERGİSİ

DEAŞ cihadın her alanda yapılması gerektiğini düşünen bir örgüttür. Bilim alanında da basında da cihadın yapılması gerektiğini düşünmektedir. Önceleri bilgilendirmeyi bilgisayar ve CD aracılığıyla yapan DEAŞ daha sonra belirli bölgelerde basın noktaları oluşturmuştur. Halep başta olmak üzere çeşitli bölgelerde basın noktaları oluşturarak halka istediği bilgileri yayma konusunda amacına ulaşmaya çalışmıştır. DEAŞ'ın basın ile bilgilendirme araçlarından biri de *En-Nebe* dergisidir. Nebe Arapçada rapor/haber anlamına gelmektedir. *En-Nebe* dergisi DEAŞ'ın faaliyetleri hakkında haftalık rapor veren bir yayın organıdır. Dergi haftada bir yayınlanmaktadır. Bu çalışma için *En-Nebe* dergisi 6 Nisan 2017'de yayınlanan 75. sayısına dek incelenmiştir. Genellikle on beş-on altı sayfadan oluşan dergi ekseriyetle iç kamuoyunu bilgilendirmeye yöneliktir.

GÖRSEL 2. DERGİYİ ALMAK İÇİN BEKLEYEN İNSANLAR

Kaynak: *En-Nebe*, Sayı: 21, s. 13.

EN-NEBE DERGİSİNİN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

En-Nebe dergisi tasarım ve dizilimi itibarıyla haftalık kurumsal bülten ya da günlük bir gazetenin biçimsel özelliklerini taşımaktadır. Her sayıda kapak konusu büyük bir görsel ile birlikte yer verilmektedir. Bunun yanı sıra kapakta öne çıkan dört ya da beş haberin başlıkları bulunmaktadır. Derginin iç sayfalarında büyük oranda metin içeriğine verilmektedir. Kısa haberlerle okuyucular günlük gelişmeler hakkında bilgilendirilmektedir. Bunun yanı sıra nispeten uzun dosya haberlere/makalelere de rastlanmaktadır. Derginin yazım dili, kullanılan görsellerin içeriği ve inşa edilen söylem örgütün diğer yayınlarının içerik ve söylemiyle uyum içerisindedir. Ancak *En-Nebe* dergisi haftalık bir yayın olması nedeniyle daha güncel olaylara odaklanmaktadır. Dolayısıyla örgütün diğer dergilerinde rastladığımız detaylı kurgulanmış stratejik mesajların verildiği metinlerden ziyade örgütün söylemi çerçevesinde kaleme alınan güncel metinlere yer verilmektedir.

TABLO 1. EN-NEBE DERGİSİNDE YER ALAN YAZILARDAN ÖRNEKLER

Toplumsal ve Dini Meseleler	Güncel ve Siyasi Meseleler	Örgüte Davet	Konuşmalar
Ziraat merkezinden çiftçilere yardım	Demokrasi ile mücadele (Belçika saldırısı)	Hicret	Tiranlar ile seküler bilim adamlarının ilişkisi
Kadın-erkek ilişkisi	Hilafet Devleti'nin Horasan (Iran) vilayetindeki kazanımları	İki cephede savaş, mürtedler ve aile... ve zafer!	Müslümanlar Darül İslam'a göç etmeli
Semboller ve heykeller	Suriye'de Türkiye-Rusya yakınlaşması	Allah yolunda cihadın en önemli amaçları	En önemli hükümler: Zekat ve fitir
İslamiyet ve İslam ümmeti	Aşiret bağları ve ümmetçilik		Ölümün farkındalığı ve inkarının günahı

Derginin içeriği daha çok DEAŞ'ın gerçekleştirdiği saldırılar¹⁶ hakkında verilen bilgilerden oluşmaktadır. Bunun dışında her sayıda dini bilgiler (!) içeren makaleler, haberler, araştırmalar ve DEAŞ üyeleri ile yapılan mülakatlar yer almaktadır. Dergide “Heykeller ve Semboller” veya “İslam Dini ve Müslümanlar” gibi yazı dizileri de bulunmaktadır. Bu tür yazı dizilerinde DEAŞ'ın anlayışına göre olaylar yorumlanmakta ve Müslümanların günümüzdeki inanışları eleştirilmektedir. Bununla birlikte DEAŞ'ın gerçekleştirdiği terör saldırıları ve bunların sonucunda kaç kişinin hayatını kaybettiğine dair bilgiler her sayının ilk sayfa içeriğini oluştur-

16. Terör örgütü bunları “şehitlik operasyonu” olarak adlandırmaktadır.

maktadır. Örneğin Görsel 3'te hicri 1437'nin başlangıcından beşinci ayın on dördüne dek (14 Ekim 2015-23 Şubat 2016 arası) Irak'ın Felluce kentinde gerçekleştirilen terör saldırıları sonucunda hayatını kaybedenlere dair bilgiler verilmektedir.

GÖRSEL 3. DEAŞ'IN FELLUCE'DEKİ SALDIRILARI (EKİM 2015-ŞUBAT 2016)

الفلوجة

القلعة الصامدة

تقع ولاية الفلوجة غرب ولاية بغداد، وقد كانت من أوائل المناطق التي فتحها مجاهدو الدولة الإسلامية ورزقهم الله فيها التمكين الكامل وأقاموا فيها الشريعة. تعرضت لمحاولات كثيرة للسيطرة عليها وتدنيسها من قبل الروافض، حيث قاموا بحملات عديدة وهجمات مكثفة، وحاصروها عسكرياً من جميع الاتجاهات، ولكنها ما زالت صامدة بفضل الله.

إحصاء لأهم الإنجازات العسكرية لولاية الفلوجة منذ 1 محرم حتى 14 جمادى الأولى 1437هـ

صد أكثر من **12** حملة عسكرية

أكثر من **300** قتيل وجريح من الروافضة

تدمير أكثر من **30** آلية مصفحة

2 مروحية رافضية
1 مسيرة رافضية
1 مسيرة أمريكية
1 طائرة حربية «سوخوي»

إسقاط وإعطاب **5** طائرات

معسكر طارق
المعهد الفني
معسكر المزرعة
قاعدة الحباينة
منطقة الكرمة

أهم المواقع

تم قصف بعض المواقع العسكرية بألاف الصواريخ وقذائف الهاون

النبا

إنفوغرافيك النبا - جمادى الأولى 1437هـ

EN-NEBE DERGİSİNİN İÇERİĞİ VE ÖNE ÇIKAN SÖYLEMLER

DEAŞ'ın yayın organı *En-Nebe* dergisinde “düşman” öznesi oldukça belirgindir. Dergide yayınlanan haberlerin dilinde “ılımlı Müslüman” gibi sınıflandırmaların olmadığı görülmektedir. İran İslam Devrimi lideri Humeyni'nin yaptığı gibi düşmanları “büyük şeytan” veya “küçük şeytan” olarak adlandırmaya gidilmemektedir. Haber dilinde DEAŞ ile diğerleri arasındaki ayrım siyahla beyaz gibidir. DEAŞ için kontrol altında bulundurdıkları toprakların –kendi tabirleri ile hilafet toprakları– dışında yaşamını sürdüren herkes düşman ve kafirdir. DEAŞ'ın kontrol ettiği topraklar dışında İslamiyet yaşanmamaktadır. Bu nedenle bu topraklar dışındaki her yer ve herkes ile savaş halinde olunmalıdır. Buradan yola çıkarak bazı hadisleri kendi görüşü doğrultusunda kullanan örgüt yayınladığı haberlerle Müslümanları kontrol ettiği topraklara hicret etmeye ve burada gerçek İslam'ı yaşayabilmek için cihada çağırılmaktadır. DEAŞ'ın canlı bomba eylemlerini ele alan *En-Nebe* haberlerinde terör saldırısı sonucu ölen sivillere karşı sivil-asker veya çocuk-kadın ayrımı yapılmadığı “hilafet toprakları” dışında yaşayan ve “hicret” etmeyi düşünmeyen herkesin müşrik ve düşman olarak algılandığı görülmektedir. Sivillere yönelik canlı bomba eylemleri de cihat operasyonu olarak adlandırılmaktadır. DEAŞ'a göre hakimiyeti dışındaki ülkeler “tağutlar” tarafından yönetildiği ve bu ülkelerde yaşayanlar İslam'a uygun yaşamadığı için buralara saldırı meşrudur.

En-Nebe dergisi DEAŞ'ın kontrolü altında yaşayan insanlara hitap ettiği için bu minvalde haberler yayınlamaktadır. Daha önce belirtildiği gibi on beş sayfalık bir sayının neredeyse ilk on sayfasında DEAŞ'ın terör saldırıları hakkında bilgiler içeren haberlere yer verilmektedir. Haberlerde Irak, Suriye, Yemen, Libya, Mısır, Kenya, Nijerya, Kafkasya, Bangladeş ve Vietnam gibi ülkelerde DEAŞ'ın gerçekleştirdiği terör saldırıları ve elde edilen kazanımlardan söz edilmektedir.

En-Nebe dergisinin 47. sayısının kapağında Görsel 4'te yer alan fotoğraf

Kaynak: *En-Nebe*, Sayı: 47, s. 1.

bulunmakta ve altında “müşrikleri gördüğümüz yerde öldürün” şeklinde bir ifade yer almaktadır. Haberde şiddete eğilim dikkat çekmekle birlikte bahsedilen “Müşrik düşmanlar kimdir ve kiminle mücadele edilmek istenmektedir?” soruları akla gelmektedir. DEAŞ'a göre burada sözü edilen müşrikler en geniş ifade ile tağutlar ve onların yönetimi altında yaşayanlardır. Haberlerde “tağut” vurgusunun olduğu gözlenmektedir. Tağut sözcük olarak haddini aşan anlamına gelmektedir. Allah'ın emirlerine uymayan ve kendi hükümleri ile devleti yöneten liderler için de bu ifade kullanılmaktadır. DEAŞ'ın tağut tanımlamasında da oldukça katı bir tutum söz konusudur. İsmail Haniye ve Muhammed Mursi gibi İslami referanslarla siyaset yapan liderler de DEAŞ tarafından sapkın addedilmektedir.¹⁷ Bu liderlerin topyekun bir savaşı reddedip demokratik sistem içinde çözüm bulmaya çalışmaları *En-Nebe* haberlerinde tağut olarak sıfatlandırılmalarına yol açmaktadır.

Farklı bölgelerden DEAŞ'ın kontrol ettiği topraklara geçen savaşçıların *En-Nebe* dergisinde verdikleri röportajlarda da hilafet toprakları olarak adlandırdıkları bölge ile onun dışında kalan bölgeleri nasıl sert bir şekilde ayırdıkları görülmektedir. Öncelikle kendi ifadeleri ile hicret gerekçeleri birbirine benzetmektedir. Verilen röportajlarda hilafet topraklarının geldikleri bölgelere göre daha müreffeh olması nedeniyle göç ettikleri anlamı çıkmamaktadır. Hatta Avrupa'dan göç edenlerin daha iyi imkanları bırakma süreci başlı başına cihadın ilk aşaması olarak betimlenmektedir. Burada verilmek istenen mesaj dünyanın ebediyete varmak için bir geçiş noktası olduğu ve ona varmak için İslami bir yaşamın olması gerektiğidir. DEAŞ'a göre İslami bir yaşam ancak hilafet topraklarında mümkündür.¹⁸

Burada DEAŞ toprakları dışında yaşayanlara karşı topyekun bir ötekileştirme bulunmaktadır. İslam tarihindeki vaka ve çatışmalardan yola çıkılarak Müslümanların ayrıştırıldığı ve ötekileştirdiği görülmektedir. Aynı şekilde kendilerinden olmayan diğer gruplara çeşitli sıfatlar verilmektedir. Dergide El-Kaide'nin Suriye uzantısı olan el-Nusra için aşağılayıcı ifadeler kullanılmamaktadır. El-Nusra'dan Ebu Muhammed el-Culani askerleri diye bahsedilmektedir. Dergide Batılı ülkeler için “haçlılar”, Haşdi Şabi'yi de içinde barındıran Şii gruplar için “mürtediler” ve PKK gibi örgütler için de “rafıziler” denilmektedir. Tüm bu gruplar din dışı sayıldıkları için bunların hakim oldukları bölgeler de “dar'ul küfür” olarak görülmüş ve DEAŞ'ın “dar'ul İslam” olarak bunlarla sürekli bir savaş içinde olduğu vurgu-

17. *En-Nebe*, Sayı: 23, s. 8.

18. *En-Nebe* dergisinin 10. sayısının on ikinci sayfasında Ebu Hadife el-Maghribi'nin DEAŞ'a katılım sürecinde söz konusu ana fikir verilmeye çalışılmıştır. Özellikle Ebu Hadife ve ebeveynleri ile yaşanan diyaloglarda sadece halife topraklarında yaşayan ve mücadeleyi seçen insanların cennete gideceği vurgusunun yapıldığı görülmektedir.

lanmıştır. Sürekli savaş durumu çatışmacı bir dilin gelişmesine ve basın da bu yönde hareket etmesine yol açmıştır. Haberlerde öldürmeyi olumlama, öldürülenlerin kanlı görüntülerini yayınlama ve en uç nokta olarak kafası kesilenlerin fotoğraflarını paylaşma faaliyetlerinin bu güdülerden beslendiği söylenebilir.

Kaynak: *En-Nebe*, Sayı: 50, s. 3.

Kaynak: *En-Nebe*, Sayı: 65, s. 1.

Röportajlarda bir Müslümanın DEAŞ'ın sınırları dışında yaşamasının zor olduğu algısı yerleştirilmeye çalışılmaktadır. Örneğin PKK'lı bir teröristin DEAŞ'a katılım gerekçesini İslami yaşam tarzına dayandırdığı görülmektedir. Verilen röportajda PKK'lı terörist örgütü içinde namaz kılınmasına hoş bakılmadığını söylemektedir. Bunun dışında örgüt üyelerinin yüzde 40'a yakınının kadınlardan oluşması İslam'a aykırı bir durum olarak röportajda yer almaktadır.¹⁹ Diğer röportajlarda da DEAŞ'a katılmak isteyenlerin yolculukları sırasında hırsızlığa maruz kalmaları ancak örgütün kontrol ettiği bölgelerde bu türden hadiselerin yaşanmaması dar'ul İslam ve dar'ul küfür ayırımına yapılan vurguyu akla getirmektedir.²⁰

Derginin verdiği siyasi mesajlar doğrultusunda DEAŞ'ın Birinci Dünya Savaşı sonrası Ortadoğu'da oluşan ulus devletler modeline karşı çıktığı görülmektedir. Bölgedeki düzenin emperyalistler tarafından kendi çıkarları doğrultusunda oluşturulduğu savunulmaktadır. *En-Nebe*'nin 18. sayısında bölgedeki düzenin tağutlar ile haçlıların karşılıklı çıkarı üzerine kurulu olduğundan bahsedilmektedir. Emperyalistler tarafından inşa edilen bir devlet olmasa da DEAŞ'ın Türkiye'ye bakışı da bundan farklı değildir.

19. Ebu Musa el-Kurdi röportajı, *En-Nebe*, Sayı: 14, s. 8.

20. Ebu Azzam'ın DEAŞ'a katılım sürecini anlatan röportaj, *En-Nebe*, Sayı: 12, s. 6.

hem de Barzani'ye bağılı silahlı güçlere karadan yol vermesi okuyuculara hatırlatılmıştır. Türkiye ile ilgili haberlerde olağan dışı bir durum 57. sayıda görülmüştür. DEAŞ *En-Nebe* dergisinde sadece yaptığı saldırıları ve elde ettiği kazanımları dillendirirken derginin iki sayısında Türkiye'nin DEAŞ'a karşı gerçekleştirdiği ve onlara hasar verdiği askeri faaliyetlere yer vermiştir. Özellikle 57. sayının kapaklarında "Türkiye'nin cinayetleri" başlığı ile haber yapılmıştır. Alt metinde ise "laik, kafir hükümet" başlığı atılmıştır.

DEAŞ'IN TÜRKÇE YAYINI: *KONSTANTİNİYYE* DERGİSİ

Konstantiniyye dergisi DEAŞ'ın propaganda faaliyetlerinin Türkçe ayağını oluşturan en önemli yayınlardan biri olmuştur. El-Hayat Medya çatısı altında “Türk masası” tarafından hazırlanan dergi Haziran 2015 ile Ağustos 2016 tarihleri arasında toplam yedi sayı olarak yayımlanmıştır. Derginin *Konstantiniyye* adını taşıması DEAŞ'ın tüm propaganda faaliyetlerinde yaptığı gibi göstergelere simgesel ve kutsal anlamlar yüklemesi ile açıklanabilir. Tıpkı İngilizce yayımlanan dergiye haclılara karşı kutsal savaşın yapılacağı yer olarak simgelenen *Dabiq* adının verilmesi gibi, İstanbul DEAŞ açısından büyük önem taşıdığı için Türkçe yayınlanan dergi de *Konstantiniyye* şeklinde isimlendirilmiştir.

İstanbul'un fethine dair hadisi çarpıtarak kendi sloganı haline getiren ve her sayının iç kapağında yer veren *Konstantiniyye* dergisi bu yolla Türkiye'ye yönelik tehditlerine kutsallık atfetme çabası gütmektedir. Derginin kuruluş amacının belirtildiği önsöz yazısı ve diğer makaleler göz önünde bulundurulduğunda 1453 yılında İstanbul'un fethi konusuna ve 1517 yılında hilafetin başkentinin İstanbul olması gibi tarihi gerçekliklere değinilmediği görülmektedir. Örgüt bu tarihi gerçeklikleri görmezden gelerek tarihi yeniden yazma iddiasında olduğunu göstermektedir. İnşa edilen gerçekliğe göre İstanbul halen fethedilmemiştir ve bu görev halife olma iddiasındaki DEAŞ tarafından üstlenilmiştir. Bu söylem ayrıca örgütün Türkiye'ye saldırma ve İstanbul dahil belli toprakları ele geçirme amacı taşıdığı mesajını da vermektedir. Nitekim bu dönem DEAŞ'ın Türkiye'de kanlı terör

eylemlerine giriştiği bir zaman dilimine denk gelmektedir. 2015 yılında Suruç, ardından Ankara Garı, Sultanahmet ve Beyoğlu'ndaki terör eylemleri, Haziran 2016'daki İstanbul Atatürk Havalimanı saldırısı *Konstantiniyye* dergisinin yayın dönemi ile çakışmaktadır.

DEAŞ Türkiye'ye yönelik kanlı eylemleri öncesinde Türkçe yayın yapmaya başlayarak hem Türk kamuoyuna kendini doğrudan tanıtmayı hem de terör eylemlerine meşruiyet sağlayacak bir dünya görüşü ortaya koymayı amaçlamıştır. Derginin amacı ilk sayıda şu şekilde belirtilmiştir:

Aylık olarak yayınlamayı hedeflediğimiz bu dergimizde de özellikle Türkiye'deki Müslümanların İslam Devleti hakkında merak ettiği konulara değineceğiz. Şüphe ve bidat ehli insanların İslam Devleti'ni yanlış tanıtmalarına fırsatı vermeyeceğiz. Bu anlamdaki şüphelerine cevap vererek İslam Devleti'ne iftira atmalarına mahal bırakmayacağız.

İlmi ve siyasi birçok konuya değinerek özellikle halkımızı akidevi, fıkhi, siyasi ve men-heci²¹ konularda bilgilendirerek selefî salihinin akidesi ve usulünü tanıtmaya gayret edeceğiz.²²

DEAŞ'ın dini konular görüntüsü altında ele aldığı meselelerin büyük çoğunluğu terör eylemlerini haklılaştırma ve Türkiye kamuoyundan gelebilecek tepkileri en aza indirme gayesi gütmektedir. Nitekim derginin yayımlandığı bir yılı aşkın sürede çok sayıda terör eylemi gerçekleştirmesine rağmen DEAŞ Türkiye'deki eylemlerinin çoğunu üstlenmemiştir. Bu sayede DEAŞ hem Türkiye içerisinde hedef olarak belirlediği kimliklere/gruplara saldırı düzenleyerek kendi takipçilerine mesaj vermiştir hem de bu saldırıları resmi olarak üstlenmeyerek Türk hükümetine siyasi açıdan daha büyük zararlar verebilmeyi hedeflemiştir. Saldırıların toplumda yarattığı infialin yanı sıra her terör eyleminin ardından siyasi muhalefetin iktidara yönelttiği suçlayıcı kampanyalar Türkiye'de teröre karşı ortak bir duruş ortaya konmasına imkan vermemiştir. DEAŞ Türkiye içindeki bu siyasi ayrılıklardan faydalanmaya çalışmıştır. 14 Kasım 2015'te Paris²³ ve 22 Mart 2016'da Brüksel'de düzenlenen saldırılar²⁴ *Konstantiniyye* dergisinde yayımlanan resmi açıklamalarla üstlenilmiştir. Türkiye'deki terör eylemlerini üstlenmeyip Batı başkentlerindeki saldırılarından övgüyle bahseden DEAŞ Türk kamuoyunu etkilemeye çalışmıştır.

21. Fıkıhın kaynaklarından hüküm çıkarma yöntemleri.

22. Önsöz, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 3.

23. "Haçlı Fransa'da Yapılan Mübarek Paris Operasyonu", *Konstantiniyye*, Sayı: 4, s. 59.

24. "Haçlı Belçika'ya Karşı Düzenlenen Mübarek Brüksel Operasyonunun Açıklaması", *Konstantiniyye*, Sayı: 7, s. 50.

KONSTANTİNİYYE DERGİSİNİN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Her ay yayımlanması planlanan *Konstantiniyye* dergisi yaklaşık bir yıllık süre boyunca periyodik bir düzen olmaksızın sadece yedi sayı olarak yayımlanmıştır. Her sayıda DEAŞ açısından önem verilen bir konu öne çıkarılmış ve tam sayfa fotoğrafla birlikte kapaktan verilmiştir. Kapak konuları DEAŞ'ın eylem stratejisiyle uyumlu olarak belirlenmiş ve terör eylemleri ile birbirini tamamlar nitelikte oluşturulmuştur. Örneğin DEAŞ Suruç ve Ankara'daki kanlı eylemleri resmen üstlenmese de bu iki saldırı arasında Eylül 2015'te çıkan derginin 3. sayısının kapağında intihar eylemlerini meşrulaştırmıştır. Diğer sayıların kapak konularında ise DEAŞ'ın özellikle kendi dünya görüşüne/ideolojisine tehdit olarak algıladığı kimlikleri, ideolojileri ve cemaatleri hedef aldığı ve itibarsızlaştırmaya çalıştığı görülmektedir.

TABLO 2. KONSTANTİNİYYE DERGİSİNİN KAPAK KONULARI

Sayı	Yayın Tarihi	Kapak Konusu	Mesajı
1	Haziran 2015	Konstantiniyye'nin Fethi	DEAŞ hedefleri arasında Türkiye'nin de olduğu mesajını vermektedir.
2	Temmuz 2015	Hilafet'le Savaşmak Riddet Midir?	Suriye'de Türkiye tarafından desteklenen gruplar hedef alınmaktadır.
3	Eylül 2015	İstihadi Operasyonların Caizliği ve Fazileti	Terör örgütü destekçileri canlı bomba eylemi düzenlemek için teşvik edilmektedir.
4	Aralık 2015	Sen Onları Birlik Sanırsın, Oysa Kalpleri Paramparçadır	DEAŞ'ın farklı dinlerden ve ülkelerden çok sayıda düşmana karşı mücadele verdiği mesajı verilmektedir.
5	Ocak 2016	Küfredenler ise Tağutun Yolunda Savaşırılar	Türkiye'deki demokratik ve laik düzen, Meclis ve ordu gibi kurumlar hedef alınmaktadır.
6	Nisan 2016	Mürted Kardeşler	Müslüman Kardeşler'in siyasi ve dini durumu hedef alınmaktadır.
7	Ağustos 2016	Küfür Risaleleri	Türkiye'deki Nur Cemaati'nin siyasi ve dini durumu hedef alınmaktadır.

Derginin tasarımı ve içerik dizimi Türkiye'de alışık olunan biçimsel özellikleri taşımaktadır. Kapak sayfasının ardından içindekiler sayfası ve daha sonra her sayı için editör tarafından yazılan kurumsal bir önsöz yer almaktadır. Önsöz ilgili sayıda hangi yazılara yer verildiği ve bunun gerekçelerini içermektedir. Hatta legal bir dergi gibi bir önceki sayıdan dolayı gelen tebriklere ve okuyucu yorumlarına göndermeler de bulunmaktadır. Her sayı ortalama elli beş sayfadan oluşmakta ve sekiz makale içermektedir. Bu makaleler örgütün diğer diller-

de yaptığı yayınlardan yapılan tercümeleleri de kapsamaktadır. Ayrıca DEAŞ'ın lider kadrosunun ses kaydı ile yaptığı konuşmaların/açıklamaların da metinlerine yer verilmektedir.

Dergideki yazılar kendi deyişleriyle “okuyucuyu sıkmama gayesiyle”²⁵ kısa tutulmuştur. DEAŞ'ın tüm medyatik yayınlarında dikkat edilen bir husus olarak okuyucunun/izleyicinin sıkılmadan içeriği tüketebilmesi için hedef kitlenin alışık olduğu biçimsel kodlar kullanılmıştır. Derginin tasarımı modern bir görünümde ve şekil itibarıyla bayilerde satılan dergilerin biçimsel kodlarıyla uyumludur. Metinler içerisine spotlar yerleştirilerek bazı ifadeler öne çıkarılmıştır. Ayrıca görsel kullanımına özellikle dikkat edilmiştir. Fotoğraflara başlıklar ve alt metinler konularak okuyucunun görselleri doğru (!) yorumlaması sağlanmaya çalışılmıştır.

DEAŞ'ın bu yayınları hazırlarken kullanıcı odaklı yaklaşımı, adeta reyting kaygısı gibi izleyiciyi kendinde tutma amacı taşımaktadır. İzleyicinin/okuyucunun dikkatini kaybetmemesi için DEAŞ hedef kitlenin içinde yaşadığı biçimsel kodlara başvurmuştur. Derginin her sayısında yer alan “Top10” video listeleri buna en iyi örnektir. Küreselleşmenin ve popüler kültürün en önemli imgelelerinden MTV kanalında görmeye alışık olduğumuz “Top 10” listelerine benzer şekilde DEAŞ farklı eyaletlerde hazırlanan onlarca video arasından bir “Top 10” listesi hazırlamaktadır. Bu liste yine popüler kültür kodlarından aşına olduğumuz eğlenceli bir tasarımla sunulmaktadır. Her sayfanın altında Twitter'da kullanılmak üzere örgütün hashtagi hatırlatılmaktadır. Bu sayede okuyucu deneyimi sosyal medya üzerinden etkileşim yoluyla zenginleştirilmektedir.

Konstantiniyye dergisinin son sayısı olan 7. sayı Ağustos 2016 tarihinde yayımlanmıştır. Bu tarih DEAŞ'ın yayınları açısından bir dönüm noktası olmuştur. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) 24 Ağustos 2016 tarihinde başlattığı Fırat Kalkanı Harekatı (FKH) kapsamında Ekim 2016'da Dabık köyü DEAŞ'tan tamamen temizlenmiştir. DEAŞ'ın bu hezimetini dergilerde inşa ettiği mitleri de yıkmıştır. Bu nedenle *Konstantiniyye* dergisinin yayınları son bulurken İngilizce yayımlanan *Dabiq* da isim değiştirmek zorunda kalmış ve *Rumiyah* olarak devam etmiştir. *Dabiq* dergisinin son sayısı Temmuz 2016'da yayımlanmış ve ardından onun yerini Eylül 2016'da *Rumiyah* dergisi almıştır.

25. Önsöz, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 3.

GÖRSEL 7. KONSTANTİNİYE DERGİSİ 4. SAYISININ TOP 10 LİSTESİ

16 Zilhicce

ALHAYAT

TOP 10

İSLAM DEVLET'İN VİLAYETLERİNDEN SEÇİLEN ON VIDEO

1. نصر من الله وفتح قريب 2
ALLAHTAN YAKIN BİR YARDIM VE YAKIN BİR FETİH 2

VILAYET: HAYR

2. رجع الموحدين لحملة المرتدين
MURTEDLERİN SALDIRISINI MUVAHİHLERİN PÜSKÜRTMESİ

VILAYET: SİNA

3. إلى مخيمات الدلائن
REZİL KAMPLARA

VILAYET: HAYR

4. سنة الدليل
HALL ER-RAHMAN (İBRAHİMİN SÜNNETİ)

VILAYET: NİNOVA

5. سير المعارك جنوب شرقي الفلوجة
FELLUCE'NİN GÜNEY DOĞUSUNDA ŞARQIN SEYRİ

VILAYET: FELLUCE

6. لهيب المصعدات
PATLAYICILARIN ALEVLERİ

VILAYET: BAGDAT

7. عبد محاهد
MÜCAHİDİN BAYRAMI

VILAYET: HALEP

8. ويستبدل فوما عيركم
VETERANLARI SÖZÜMÜNE KAYNAKLAŞTIRAN VETERANLARIN

VILAYET: HALEP

9. صلاة على مفر النجاشي الصوفي
ŞAFİİ ASKERLERİNİN KAVAKGİRHANINA SALDIRI

VILAYET: ANBAR

10. أجواء العيد
BAYRAM ATMOSFERİ

VILAYET: BATI AFRIKA

TWITTER HASHTAG @ دولة_الخلافة #

KONSTANTİNİYYE DERGİSİNİN İÇERİĞİ VE ÖNE ÇIKAN SÖYLEMLER

Konstantiniyye dergisi yedi sayıda toplam elli beş yazı yayınlamıştır. Yayımlanan yazıların büyük bölümü dini içerikli gibi gözükse de DEAŞ'ın ideolojisinin tanımlanması, örgüt kimliğinin inşa edilmesi, düşman ve tehditlerin tespit edilmesi gibi amaçlar taşımaktadır. Aynı zamanda DEAŞ, dünya genelinde gerçekleştirdiği tüm eylemlere kutsallık atfederek aklı devre dışı bırakmakta ve okuyucuyu irrasyonel davranmaya davet etmektedir. Bu nedenle sosyal, siyasal, ekonomik ve askeri meseleleri açıklarken dini kaynaklara başvurduğunu iddia etmekte ve çarpıtılmış bir gerçeklik sunmaktadır.

Dergideki yazılarda inşa edilen çarpıtılmış gerçeklik okuyucuya yeni bir dünya resmi çizmektedir. Bireyin toplum içerisinde deneyimlediği gerçekliği ters yüz eden bu düzende uyulması gereken yeni kurallar ve kabul edilmesi gereken gerçeklikler bulunmaktadır. Dergi yazıları bazen dini bazen toplumsal konular, bazen de güncel meseleler görünümünde olsa da her zaman aynı çarpıtılmış gerçekliği inşa etme çabası içerisindedir. Belirli bir toprak parçası üzerinde egemenlik iddia eden ve devlet olma amacı güden DEAŞ bu yazılar vasıtasıyla kendi yasalarını koymaktadır.

İncelenen elli beş yazıdan yirmi ikisi dini, ekonomik ve toplumsal düzenlemeleri açıklayan bir görünümde. On beş yazı ise güncel siyasi meseleleri tartışmaktadır. Dört yazı doğrudan örgüte katılma çağrısında bulunurken diğer on dört yazıda da örgütün lider kadrosunun konuşmalarına yer verilmiştir. Bu kategorilerde yer alan yazılara örnek olarak aşağıdaki başlıklar gösterilebilir.

TABLO 3. KONSTANTİNİYYE DERGİSİNDE YER ALAN YAZILARDAN ÖRNEKLER

Toplumsal ve Dini Meseleler	Güncel ve Siyasi Meseleler	Örgüte Davet	Konuşmalar
Mürted kime denir?	İslam Devleti Kürtlerle neden savaşmaktadır?	Hicret	"Öldürülürler ve öldürülürler"
Putların yıkılması	Türkiye'deki okullarda bulunan küfürler ve haramlar	Hicret etmeyene ikrah yoktur.	"Gerek hafif ve gerekse ağır olarak savaşa çıkın!"
İstişhadi operasyonların caizliği ve fazileti	Küfredenler ise tağutun yolunda savaşılır.	Allah'ın yoluna engel olandan daha zalim kim olabilir?	Türkiye'ye mesaj
İkişer, üçer ve dörder evlenin.	Mürted Kardeşler	Hicretin ahkamı	İnkâr edenlere de ki: Siz mutlaka yenilgiye uğrayacaksınız.
Türkiye'den getirilen etlerin hükmü	Erdoğan'ın Kürt devleti		Şehid Şeyh Ebu Malik et-Temimi

İçeriğin dağılımına bakıldığında örgütün öncelikli amacının eylemlerine meşruiyet kazandıracak yasaların izah edilmesi olduğu görülmektedir. Örneğin uluslararası kamuoyu tarafından tepki gören tarihi eserlerin tahrip edilmesi gibi uygulamalar “putların yıkılması” başlığı altında kutsallaştırılmaktadır. Masum sivillerin öldürüldüğü terör eylemleri ise “istişhadi operasyon” şeklinde yüceltilmektedir. Erkeklerin birden fazla kadınla evlenmesinin teşvik edilmesi ya da kölelik ve cariyeliğin uygulanmasına dair yasalar da çeşitli gerekçelerle meşrulaştırılmaktadır. Bu yazılarla ortaya konulan DEAŞ yasaları Türkiye'deki toplumsal düzen ve yasalara birer saldırı niteliğindedir.

Örgüt Türkiye'deki hedef kitlesini kurulu düzeni bozmak ve DEAŞ'ın öngördüğü yeni düzenin kurulmasını sağlamak için eyleme geçmeye davet etmektedir. Bunu sadece açıkça dile getirdiği makalelerinde değil gündelik meselelerde dahi ifade etmektedir. Örneğin “Türkiye'den getirilen etlerin hükmü” başlıklı yazı her ne kadar basit ve gündelik bir konu gibi gözükse de içeriği itibarıyla tehlikeli mesajlar taşımaktadır. “Türkiye'den getirilen etlerin kesiminde şüpheler olduğu” belirtilen yazıda “kesenin ehil olup olmadığı” ve “kesim yapan Türkiye'deki halkın çoğunun mürted olması” gerekçe olarak sunulmaktadır.²⁶

Yine aynı sayıda mürted kavramı ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

Mürted; İslam'ı sabit olduktan sonra bir kimsenin şeriatın küfür dediği inanç, söz veya fiillerinden birini işleyerek dinden dönüp kafir olmasına verilen istilahın adıdır.²⁷

Dolayısıyla Türk vatandaşlarının büyük çoğunluğu örgüt açısından mürted olarak nitelendirilmektedir. Mürted kavramı DEAŞ tarafından düşman olarak konumlandırılmaktadır.

Dergide yer alan yazıların konu, tema ve biçimleri farklı olsa da ortak bir anlatı yapısı üzerine kurgulandıkları gözlemlenmektedir. Bu yapıya göre önce ele alınan meselenin tespiti yapılmaktadır. Bu aşamada kullanılan kavram ve tanımlamalar başka düşüncelere yer bırakmayacak şekilde net ve kesindir. Daha sonra bu meselenin dini kaynaklara göre ele alınışı tartışılmaktadır. Referanslar üzerinden yürütülen bu tartışma her zaman örgütün inşa etmek istediği gerçekliği haklı çıkaran bir noktaya ulaşmaktadır. Son olarak meselenin çözümü için eyleme geçme çağrısı yapılmaktadır. DEAŞ açısından meselenin çözümü hemen hemen her zaman şiddet yoluyla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla her metinde şiddet ve terör övgüsüne rastlanmaktadır. Yazılarda kullanılan dil, okuyucuyu

26. “Türkiye'den Getirilen Etlerin Hükmü”, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 11.

27. “Mürted Kime Denir?”, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 22.

rasyonel şekilde ikna etmek yerine kendini dayatan ve zorla kabul ettiren bir tarza sahiptir.

Dergi yazılarında özellikle düşman imgesinin net ve detaylı biçimde tanımlandığı ve “biz” ile “onlar” arasındaki sınırın güçlü şekilde çizildiği görülmektedir. Bu ayrımın bu kadar güçlü dile getirilmesi şiddet kullanımının meşrulaştırılması için önemli bir araçtır. Çünkü bu kadar açık şekilde tanımlandığı bir gerçeklikte düşmanı yok etmemek için hiçbir gerekçe yoktur. *Konstantiniyye* dergisinde düşman imgesi için en sık kullanılan kavramlar kafir, müşrik, mürted, tağut ve haçlı gibi ifadelerdir.

Dergide yer verilen metinler DEAŞ'ın kimlik inşası için önemli bir vazife görmektedir. Örgüt “biz” kavramı ile kendi kimliğini inşa etmekte, “onlar” kavramı ile düşman imgesi yaratmaktadır. Bu ifadelerin kullanım sıklığına bakıldığında DEAŞ'ın özellikle düşman imgesi inşa ederek kendi kimliğini oluşturduğu görülmektedir. Bu ifadelerin büyük bölümü dini kaynaklara yapılan atıflardan oluşsa da örgütün bunları hedeflerine uygun olarak yorumladığı aşikardır.

Kafir, müşrik, mürted ve tağut DEAŞ tarafından düşman imgesi için en sık kullanılan kavramlardır. Bunun karşısında dost imgesi için kullanılan kardeş ifadesine ise olumlu anlamda çok az rastlanmaktadır. Örgütün düşmanlarını tanımlamak için kullandığı kavramların tamamı dini referanslıdır. Böylece DEAŞ kendi düşmanlarını yaratırken bunun ilahi bir mesaj ve zorunluluk olduğu algısı oluşturmaya çalışmaktadır. İlahi mesaja karşı çıkmak da düşman safına geçmek anlamına gelmektedir.

Demokrasi, komünizm, sosyalizm ve diğer ideoloji ve sistemlerin hiçbiri İslam'la bağdaşmaz. Her biri ayrı birer dindir. Bir dini kabul eden diğer dinden çıkmıştır. İkisinin beraber yaşanılmasına verilen isim ise şirk dinidir.²⁸

DEAŞ için düşman imgesi kendisi gibi olmayan tüm düşünceleri kapsamaktadır. Sadece düşünceler değil, kurum ve insanlar da DEAŞ'a katılmadığı/biat etmediği sürece düşman konumundadır. *Konstantiniyye* dergisindeki yazılar ele alındığında demokrasi, meclis, laiklik, ordu, eğitim kurumları, siyasetçiler ve diğer çeşitli kavramların/kurumların dışlandığı ve şeytanlaştırıldığı görülmektedir. “Küfür diyarı” olarak nitelenen bu topraklarda yaşamak bile DEAŞ'a göre zulümdür. Bu nedenle tek çözüm yolu DEAŞ saflarına katılmaktır:

Senin için İslam yurdunda koyun çobanı olman, “küfür” diyarında kendisine itaat edilen bir efendi olmandan daha hayırlıdır.²⁹

28. “Demokrasi Tutuştu”, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 9.

29. Ebu Muhammed El-Adnani Eş-Şami'nin konuşmasından, *Konstantiniyye*, Sayı: 1, s. 14.

DEAŞ'ın bu söylemi Türkiye'den ve diğer ülkelerden destekçi sağlayabilmek için en sık kullandığı araçlardan biridir. Bu sayede Batılı ülkelerde eğitim görmüş kariyer sahibi kişiler dahi konumlarını terk ederek DEAŞ'ın kontrolündeki toplarlara taşınmışlardır.

Konstantiniyye dergisindeki yazılar Türkiye'deki kurumlara ve toplumsal düzenin temeline saldırılar içermektedir. Bu sayede bireylerin içinde buldukları toplumsal çevre ile irtibatının tamamen kesilmesi ve bireyin örgüt içerisinde yeni bir toplumsal çevreye dahil olmak için harekete geçmesi sağlanmaktadır.

Batılı ülkelerde Müslümanların gördüğü zulüm ve dışlanmadan beslenen DEAŞ Türkiye'de de kendini dışlanmış hisseden ya da kimlik sorunu yaşayan bireyleri hedef almaktadır. Dini referanslara başvurarak cennet vaat eden örgütün bundan daha etkili olan argümanı bireylere yeni kimlikler ve saygı göreceği yeni bir toplumsal çevre vaat etmesidir. Terör örgütü bir yandan kendi topraklarında yeni bir düzen ve kimlik vaat ederken diğer yandan kendine rakip olarak gördüğü kimlikleri, ideolojileri ve dini grupları hedef alarak itibarsızlaştırmaya çalışmaktadır. *Konstantiniyye* dergisinin 1. sayısında demokrasi kavramı eleştirilmektedir ve bunun bir "kandırmaca" olduğu iddia edilmektedir. Derginin 3. sayısında Türkiye Cumhuriyeti Diyanet İşleri Başkanlığının uygulamalarına ve Türkiye'deki İslam anlayışına sert eleştiriler getirilmektedir. 6. sayının kapak konusu olan "Mürted Kardeşler" yazısı Müslüman Kardeşler cemaatine ciddi saldırılar içermektedir. 7. sayının kapak konusu olan "Küfür risaleleri" yazısı da Nur Cemaati'ne ve onun temsil ettiği değerlere saldırılar içermektedir. Farklı kimlik, ideoloji ve cemaatlere yönelik saldırılar DEAŞ'a buralardan destekçi kazandırmasa da yeni kimlik arayışındaki bireylerin bu gruplar yerine DEAŞ'a yönelmesinde daha etkili olacaktır.

Dergi yazılarında öne çıkan söylemlerden bir diğeri de şiddet övgüsüdür. Aslında örgütün şiddet eylemleri yazılarda kullanılan baskıcı ve dayatmacı dilin eyleme yansımış halidir. Farklı düşüncelere yaşam hakkı tanımayan bir dünya görüşüne sahip olan örgüt üyeleri gerçek hayatta bunu eyleme dökmekte tereddüt yaşamamaktadır. Pasifizm, diyalog, barış ve eylemsizlik DEAŞ'ın kabul etmediği ve hor gördüğü tutumlardır. Bunun yerine harekete geçmek, eylemde bulunmak, savaşmak ve kan dökmek kabul gören tutumlardır. Sürekli eylem çağrısında bulunmak grup kimliğini canlı tutmakta ve pekiştirmektedir.

Müslüman Kardeşler'e yöneltilen en provokatif eleştirilerden biri şiddeti bir yöntem olarak benimsememesidir. Derginin 6. sayısındaki yazının "İhvan ve Pasifizm" başlıklı bölümünde "Müslümanları cihada çağırarak yerine İhvan, tarihleri

boyunca pasifizme çağırması ve hatta kafirlere korku vermenin İslam'ın bir parçası olmasına ve bunu inkar edenin dinden çıkmasına rağmen “terörizmi” kınamıştır”³⁰ denilmektedir. Dolayısıyla DEAŞ sadece savaşı ve şiddet kullanımını değil, düşman topluluklara korku salma yöntemi olarak terörü de övmektedir. Terörü meşrulaştırmakta zorlanan örgüt, yine dini kaynaklara başvurarak gerekçeler bulmaya çalışmaktadır.

İslam dini hiçbir gün barış dini olmadı. İslam dini savaş dinidir. Zira sizin peygamberiniz aemlere rahmet olarak kılıçla gönderildi ve sadece Allah'a kulluk edilene kadar savaşmakla emrolundu.³¹

Halifelik iddiasındaki DEAŞ lideri Ebubekir Bağdadi'nin Musul'da yaptığı bir konuşmada sarf ettiği bu ifadeler örgütün şiddet ile ilişkisini ve dini nasıl araçsallaştırdığını göstermesi açısından önemlidir. Örgütün inşa ettiği çarpıtılmış gerçeklikte şiddet eylemleri hayatın normal akışının bir parçasıdır. Bu nedenle dergide yer alan yazıların yanı sıra görsellerin neredeyse tamamı şiddet içermektedir. DEAŞ'a göre sadece erkekler değil kadın ve çocuklar da şiddet eylemlerinde görev alabilirler. Şiddet ve terörün övülmesinde ve hayatın bir parçası olarak kabul edilmesinde DEAŞ'ın gösterdiği yaklaşım kendisinden farklı bir ideolojiye sahip olsa da PKK ile benzerlik göstermektedir. Her iki örgüt de “kurtuluş” mücadelesi adı altında toplumsal değerleri sömürerek kadın, erkek ve çocuk bireyleri silah altına almakta ve kanlı eylemlere yönlendirmektedir.

30. “İhvan ve Pasifizizm”, *Konstantiniyye*, Sayı: 6, s. 24.

31. “Gerek Hafif Gerekse Ağır Olarak Savaşa Çıkın”, *Konstantiniyye*, Sayı: 2, s. 24.

DEAŞ'IN ULUSLARARASI PROPAGANDASI: DABIQ DERGİSİ

Dabiq dergisi DEAŞ'ın medya kolu El-Hayat tarafından uluslararası propaganda amacıyla yayımlanmaktadır. *Dabiq* dergisi Temmuz 2014-Temmuz 2016 tarihleri arasında toplam on beş sayı yayımlanmıştır. Derginin ilk sayısı DEAŞ'ın Haziran 2014'te hilafetin kurulduğu iddiasının ardından gelmiştir. Başlangıcın aynı tarihe denk gelmesi bu derginin sözde hilafetin uluslararası kamuoyuna dönük bir sözcüsü/resmi yayını olduğu görüntüsü vermektedir. *Dabiq* (Türkçe Dabık) Suriye'nin kuzeyinde bir köyün adıdır ve bu isme bazı simgesel anlamlar yüklenmektedir. Tıpkı *Konstantiniyye* dergisinde dini kaynaklara atıfla yapılan kutsallaştırma gibi *Dabiq* dergisinin iç kapağında da DEAŞ'ın temellerini atan Ebu Musab Zerkavi'den bir alıntıya yer verilmektedir:

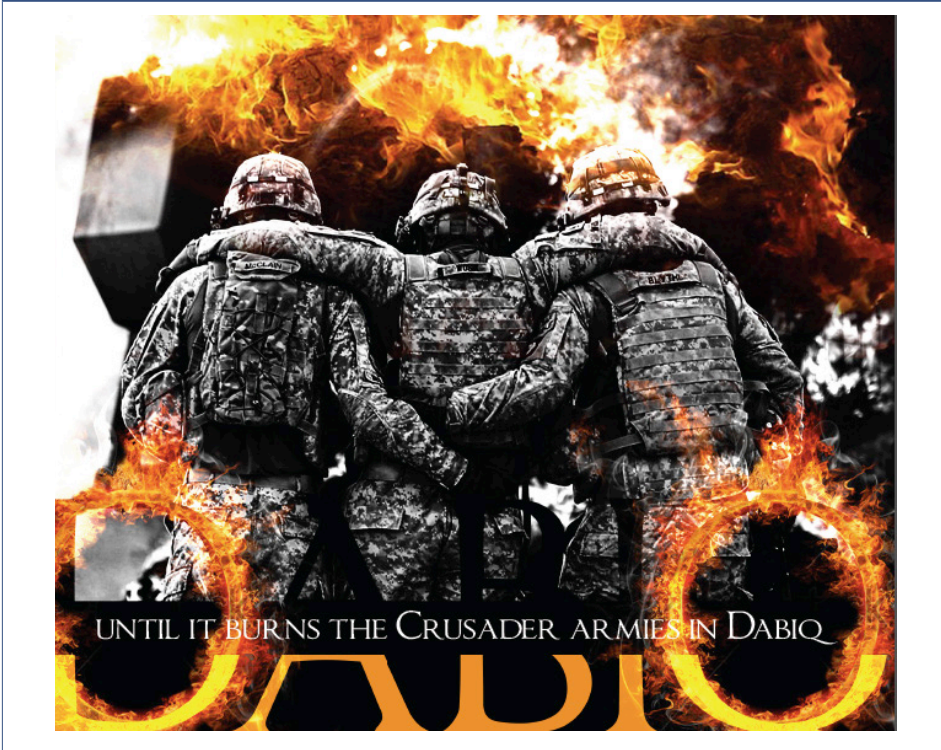
Kıvılcım burada Irak'ta yakıldı ve ateşi –Allah'ın izniyle– Dabık'ta haçlı ordularını yakıncaya dek şiddetlenmeye devam edecek.³²

Zerkavi'nin bu ifadesi bir hadise dayandırılarak kutsallaştırılmaktadır. Hadise göre Dabık bölgesinde gerçekleşecek savaşlar İstanbul ve Roma'nın fethine giden yolu da açacaktır. DEAŞ İslami kaynaklara referans vererek hedef ve eylemlerini ilahi emrin bir gerekliliği gibi sunmaktadır. Bu yolda Allah'ın her zaman yanında olduğunu ve güç verdiğini vurgulayan DEAŞ söylemi güçlü bir mit inşa etmektedir. Ancak özenle kurgulanan mitler sahadaki gerçeklikle bazen çelişmektedir. Söz konusu çelişkiler DEAŞ'ın söylemlerine ve meşruiyetine en büyük zararı vermektedir. Nitekim TSK'nın 24 Ağustos 2016'da başlattığı FKH kapsamında

32. Ebu Musab ez-Zerkavi, *Dabiq*, Sayı: 1, s. 2.

Ekim 2016'da Dabık köyü DEAŞ'tan tamamen temizlenmiştir. Bu yenilgi DEAŞ'ın hilafet kurma iddiasından bu yana resmi söylemlerinde ön plana çıkardığı örgüt için İstanbul ve Roma'nın fethine kadar giden bir gelecek vizyonu sunan mitin de çökmesi anlamına gelmiştir. Bu gelişmelerin ardından *Dabiq* dergisi isim değiştirerek *Rumiyah* olarak yayına devam etmiştir.

GÖRSEL 8. DABİQ DERGISİNİN 1. SAYISININ İÇ KAPAK GÖRSELİ

DABİQ DERGISİNİN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

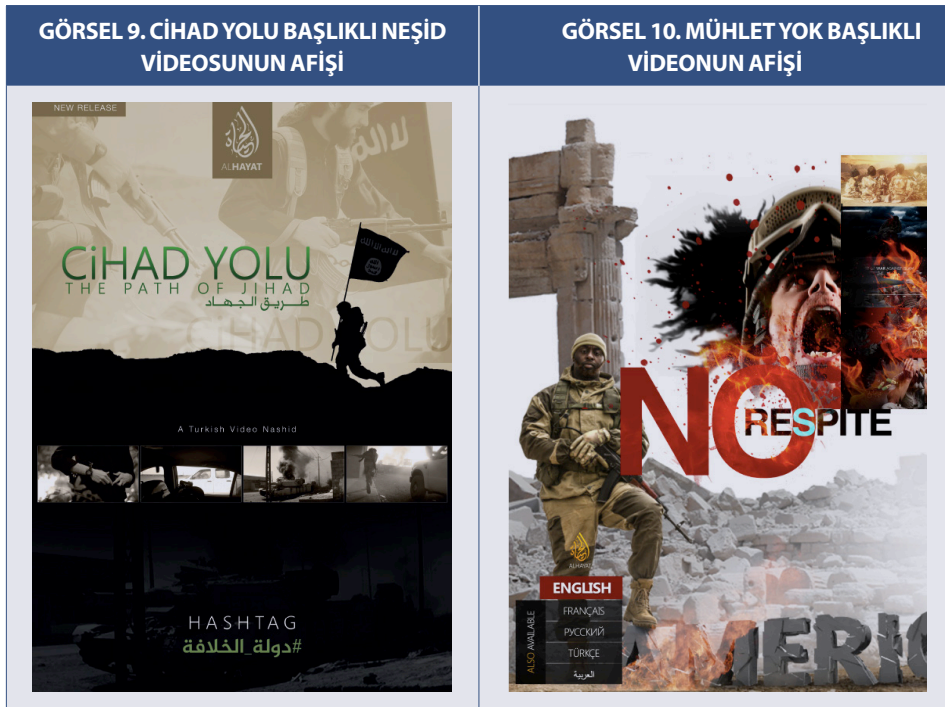
Dabiq dergisi iki yıl boyunca belli bir düzen dahilinde on beş sayı yayımlanmıştır. *Konstantiniyye* dergisi ile kıyaslandığında görselliğin çok daha ön planda olduğu göze çarpmaktadır. *Dabiq* dergisinin hazırlanmasında örgütün medya birimleri arasında uzmanlığı en güçlü ekibin görev aldığı fark edilmektedir. Metin ve görsellerin tekdüze sıralanışı yerine her sayfası özgün bir tasarım yapılmıştır. Bu yönüyle *Konstantiniyye* dergisiyle kıyaslandığında *Dabiq* uluslararası okuyucuya hitap eden, görselliğin ön planda olduğu bir biçimsel özellik sergilemektedir. Bu haliyle okuyucuyu sıkmadan kendinde tutmayı amaçladığı ve görseller yoluyla anlatımı zenginleştirdiği görülmektedir.

TABLO 4. DABİQ DERGİSİNİN KAPAK KONULARI

Sayı	Yayın Tarihi	Kapak Konusu	Kapak Görseli	Mesajı
1	Temmuz 2014	Hilafetin Dönüşü (The Return of the Khilafah)	Ortadoğu haritası	Hilafetin kurulduğu ve Müslümanlar için yeni bir dönemin başladığı mesajı
2	Temmuz 2014	Felaket (The Flood)	Fırtına içerisindeki Nuh'un gemisi	"Ya İslam Devleti ya da felaket olacaktır" mesajı
3	Kasım 2014	Hicrete Çağrı (A Call to Hijrah)	Pikap kasasında yolculuk eden DEAŞ elemanları	"Her Müslüman Hilafet'e katılmak için şimdi harekete geçmelidir" mesajı
4	Aralık 2014	Yenilen Haçlı (The Failed Crusade)	Vatikan Aziz Petrus Meydanı'na dikilmiş DEAŞ bayrağı	"Haçlıların saldırıları başarısız olacak ve Roma ele geçirilecek" mesajı
5	Ocak 2015	Yerleşmek ve Yayılmak (Remaining and Expanding)	Kabe	"İslam Devleti kalıcı olarak kurulmuştur ve Arap Yarımadası, Yemen, Sina, Libya ve Cezayir'den Halife'ye biatlarla genişlemektedir" mesajı
6	Ocak 2015	Veziristan'ın El-Kaidesi (Al-Qaidah of Waziristan)	Nehir ve ağaçlık tepelerin olduğu bir bölge	Zerkavi'nin Tevhid ve Cihad Cemaati'ndeyken Bin Ladin'in El-Kaidesi'ne biat eden bir mücahidin "Veziristan El-Kaidesi" ile tanışmasından sonra edindiği olumsuz izlenimler
7	Şubat 2015	İkiyüzlülükten Döneklige (From Hypocrisy to Apostasy)	"Je Suis Charlie" pankartı taşıyan Müslümanlar	"Müslümanların DEAŞ'a katılmaktan başka tercihleri olamaz" mesajı
8	Mart 2015	Afrika'da Sadece Şeriat Hükmedecek (Shari'ah Alone Will Rule Africa)	Afrika kıtasında bir minare	Afrika kıtasından DEAŞ'a biat eden gruplar sayesinde örgütün güçlendiği mesajı
9	Mayıs 2015	Onlar Plan Yapar. Allah da Plan Yapar. (They Plot and Allah Plots)	Johny Kerry, Körfez ülkeleri liderleri ile yanyana	Tüm planlara rağmen düşmanların başarılı olamayacağı mesajı
10	Haziran 2015	Allah'ın Kanunu ya da İnsan Kanunları (The Law of Allah or The Laws of Men)	Çeşitli muhalif grup bayrakları üzerine çekilmiş DEAŞ bayrağı	DEAŞ'ın ele geçirdiği bölgeleri Allah'ın kanunu ile yönettiği bu yüzden diğer muhaliflerden toprak almanın meşru olduğu mesajı
11	Eylül 2015	el-Ahزاب Savaşından Koalisyonlar Savaşına (From The Battle of Al-Ahزاب to The War of Coalitions)	Erdoğan-Obama görüşmesi	Tarihteki Hendek Savaşı ile bugün DEAŞ'a karşı kurulan koalisyon güçleri arasında benzetme, müşriklere karşı savaş
12	Kasım 2015	Sadece Terör (Just Terror)	Paris saldırısı sonrasında bir görüntü, sağlık ekipleri	"Onlar Hilafet'i tanıyana kadar terör saldırıları devam edecek" mesajı
13	Ocak 2016	İbn Seba'dan Deccal'e Rafiziler (The Rafidah from Ibn Saba' to The Dajjal)	Siyah giyinen ve bayrak taşıyan bir grup Şii	Rafizileri hedef gösteren mesajlar
14	Nisan 2016	Mürted Kardeşler (The Murtadd Brotherhood)	Mursi sandık başında oy kullanıyor	Müslüman Kardeşler'i hedef gösteren mesajlar
15	Temmuz 2016	Haç kır (Break The Cross)	DEAŞ elemanının bir haçı yıkması	"Tüm peygamberleri Allah gönderdi ve onları tanıyoruz, ancak Hristiyanlık bozulmuştur" mesajı

Derginin giriş bölümünde El-Hayat Medya Merkezi tarafından daha önce başka formatlarda yayımlanan haber ve raporlara gelen yorumların ardından böyle bir dergi yayımlanmaya karar verildiği belirtilmektedir. Ayrıca dergide tevhit, menhec, hicret, cihat ve cemaat gibi konulara odaklanılacağı ifade edilmektedir. Derginin her sayısının kapağında özel bir konuya (*featured article*) yer verildiği görülmektedir. Kapakta öncelenen konular aynı zamanda DEAŞ'ın ilgili dönemde öne çıkarmak istediği gündem maddelerine işaret etmektedir.

Profesyonel grafik tasarımı ve öne çıkarılan makaleleri ile küresel çapta okuyucuya hitap eden biçimsel kodlar içeren *Dabiq* dergisi haber ve makalelerin yanı sıra reklam sayfalarına da yer vermektedir. Bu reklamlar DEAŞ'ın medya kolları tarafından üretilen görsel ve işitsel materyallerin öne çıkarılmasını/duyurulmasını amaçlamaktadır ve tıpkı ticari dergilerdeki reklam sayfaları gibi makaleler arasına özel tasarımlarla yerleştirilmektedir.

Kaynak: Sayı 10, s. 78

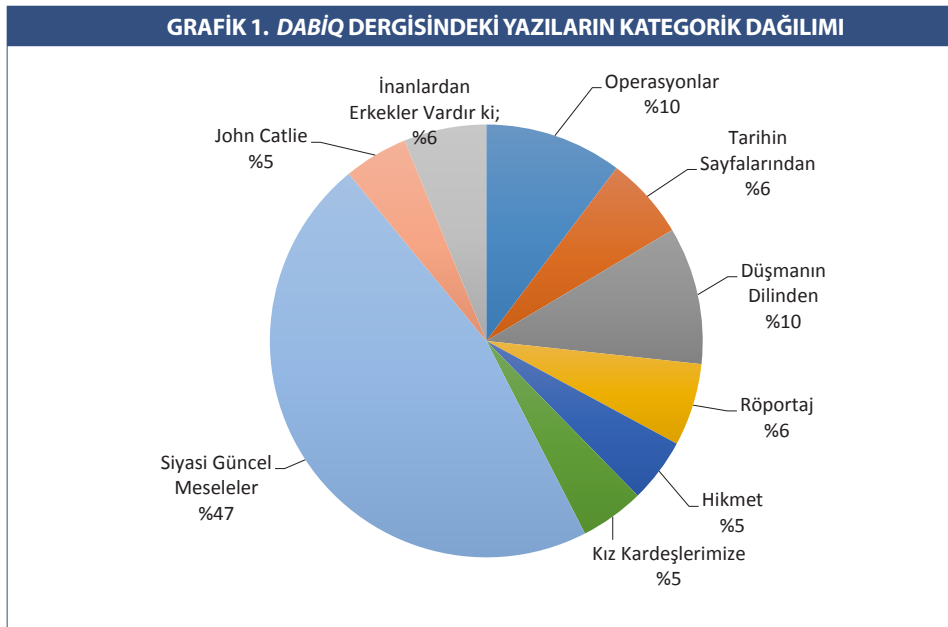
Kaynak: Sayı 13, s. 31

Görsel 9'da yer alan afiş tıpkı yeni bir albümün piyasaya çıkışını haber verir gibi "Yeni Çıktı" (New Release) ibaresi ile sunuluyor. Afişte "Cihad Yolu" başlıklı Türkçe neşid videosunun yayımlandığı bilgisi veriliyor. Görsel 10'da ise "Mühlet Yok" (No Respite) başlıklı İngilizce videonun yayında olduğu ve Fransızca, Rusça, Türkçe ve Arapça da izlenebileceği haber veriliyor. Her iki tanıtım afişi de küresel

çapta okuyucunun popüler bir film afişi biçimiyle ilişki kurmasını sağlıyor. Afişler ayrıca ilgili videolardan ekran görüntüleri içeriyor ve bu durum okuyucunun videonun içeriğine dair fikir sahibi olmasını sağlıyor. Videolara okuyucunun nasıl ulaşabileceği konusunda ise sabit bir mekan/link verilmemektedir. Bunun sebebi DEAŞ'ın resmi web sitesine ya da kurumsal sosyal medya hesabına sahip olmamasıdır. Bunun yerine üretilen içerik çeşitli uygulamalar ve sosyal medya kanalları yoluyla dolaşıma sokulmaktadır. Binlerce kullanıcı vasıtasıyla internette dolaşıma sokulan materyaller daha sonra önlem alınıp silinse ya da engellense dahi konuyu takip edenler için her zaman ulaşılabilir konumdadır. Burada önemli olan DEAŞ tarafından üretilen içeriğin başlığının bir şekilde okuyucuya ulaştırılmasıdır. İnternette bu başlıklar aratıldığında içeriğin izine bir şekilde ulaşılabilir. İçeriğe internet aramalarında daha kolay ulaşabilmek için genel ve sık kullanılan kelimeler yerine daha özel başlıklar tercih edilmektedir.

DABIQ DERGİSİNİN İÇERİĞİ VE ÖNE ÇIKAN SÖYLEMLER

Dabiq dergisi Suriye ve Irak'ın belli bir bölümünde DEAŞ'ın kurduğu düzenin uluslararası kamuoyu nezdinde söylemsel inşasının gerçekleştiği en önemli metinleri içermektedir. Dergi sözde hilafet ilanı ile yayına başlamaktadır. Dolayısıyla DEAŞ'ın tüm dünyaya seslenme hedefinde öncelendiği meseleleri ve kullandığı göstergeleri/simgeleri hangi sıralamaya göre gerçekleştirdiğini tespit etmek örgütün varlığını sürdürmesini sağlayan temel dayanakları ortaya çıkarmak ve bunlara karşı önlem almak için gereklidir.

Dabiq dergisinin tüm sayılarında toplam yüz kırk altı yazı yayımlanmıştır. DEAŞ'ın ele aldığı konuları belli kategoriler altında sınıflandırdığı gözlenmektedir. Bu kategorilerden bazıları derginin ilk sayısından itibaren uygulanırken bazıları ise belli bir tarihten itibaren hayata geçirilmiştir.

Konstantiniyye'den farklı olarak *Dabiq* dergisinde dini-toplumsal konular ile siyasi-güncel meseleler arasında kategorik bir ayırım yapmak zordur. *Dabiq* dergisinde güncel meselelerin daha fazla önemsendiği göze çarpmaktadır. DEAŞ'ın güncel meseleler karşısındaki tutumu dini kaynaklara referanslarla gerekçelendirilmektedir. Dergideki yazıların büyük bölümünü siyasi-güncel meseleler oluşturmaktadır. Toplam 146 haberin 68'i bu kategoridedir.

"DEAŞ Operasyonları" kategorisi derginin 1. sayısından itibaren ayrı bir bölüm olarak her sayıda yer almış, bu kategoride toplam on beş yazı yayımlanmıştır. Yazıların alt başlıklarında çok daha fazla sayıda eylem ve operasyondan söz edildiğini belirtmek gerekir.

"Düşmanın Dilinden" (In the Words of Enemy) kategorisi derginin 1. sayısından itibaren ayrı bir bölüm olarak yer almıştır. Bu kategoride toplam on beş adet yazı yayımlanmıştır. Bu yazılarda DEAŞ'ın düşman olarak tanımladığı özellikle Batılı kişi ve kurumların örgüt hakkındaki açıklama ve yazıları konu edilmektedir.

"Tarihin Sayfalarından" (From the Pages of History) 7. sayıdan itibaren yer verilen bir kategoridir ve toplam dokuz yazı içermektedir. Bu metinler ne kadar tarihi bilgi görüntüsünde olsa da tamamı güncel siyasi meselelerle ilişkilendirilmektedir.

"İnananlardan Erkekler Vardır ki" (Among the Believers are Men) isimli kategoriye de 7. sayıdan itibaren yer verilmektedir. Bu kategoride DEAŞ teröristlerinin hikayeleri örnek olarak ele alınmaktadır. "Röportajlar" (Interviews) kategorisi de 7. sayıdan itibaren dergide yer almaktadır. Yayımlanan dokuz röportaj da DEAŞ'ın önde gelen isimleriyle yapılmıştır.

"Kız Kardeşlerimize" (To Our Sisters) başlıklı kategori 7. sayıdan itibaren dergide yer almış ve kadınlar için özel konu başlıkları hazırlanmıştır. "Hikmet" (Hikmah/Wisdom) kategorisindeki toplam yedi metinde dini konulara değinilmiştir. Son olarak *Dabiq* dergisi bazı sayılarında 2012 yılında ele geçirdiği İngiliz gazeteci John Cantlie imzalı yazılara yer vermiştir. Köşe yazısı tarzında kaleme alınan toplam yedi yazıda Cantlie, DEAŞ'ı odak noktasına alarak bölgesel ve küresel gelişmeleri değerlendirmektedir.

Yüz kırk altı yazı genel olarak değerlendirildiğinde DEAŞ'ın hilafet ilanı-yla birlikte hızla büyüüp geliştiği, küresel çapta destekçi sağladığı ve bir heyecan dalgası yarattığı izlenimi verilmektedir. Yazıların büyük bölümündeki ana tema DEAŞ'ın giderek güçlendiği ve önünde hiçbir düşmanın varlığını sürdüremeyeceğidir. Üstelik örgüt tüm meşruiyetini dini kaynaklar ve hükümler üzerine bina ederek askeri ve kurumsal gücünün yanı sıra manevi gücünün de yüksek olduğu söylemini inşa etmektedir.

Güçlü, kurumsal ve geleceğe dönük vizyona sahip bir yapı olarak kendini sunan DEAŞ farklı ülkelerden yeni savaşçılar temin ederken sahadaki diğer örgütlerden de katılım sağlamıştır. Ortadoğu, Asya ve Afrika'daki DEAŞ'a biat eden grupların haberleştirilmesi ile örgütün hızlı şekilde hegemonya alanını genişlettiği algısı yayılmaya çalışılmıştır. Ancak bir grubun biat etmesi bulunduğu bölgenin vilayet olarak tanımlanması için yeterli değildir. DEAŞ belli düzeyde kurumsallaşma sağladığı yerleri vilayet olarak duyurmaktadır. Bu konuda çıkan haber ve yazılar DEAŞ'ın güç gösterisine dönüşürken katılmak isteyen potansiyel gruplar için de birer rehber niteliği kazanmaktadır.

DEAŞ tarafından "Hilafet'in" ilanının duyurulması ile birlikte örgüt kendi dünya görüşünü karşıtlıklar üzerinden daha kolay ifade edebilme imkanı yakalamıştır. Çünkü "halifenin olduğu bir dünyada insanların biat etmekten başka bir seçeneği yoktur" söylemi güç kazanmıştır. Örgüt lideri Bağdadî'nin sözleri söz konusu durumu ortaya koymaktadır:

Bugün dünya iki kampa bölünmüştür, bir üçüncüsü yoktur: İslam ve iman kampı ile küfür ve riyakarlık kampı. Her yerdeki Müslümanların ve mücahidlerin kampı ile Yahudilerin, Haçlıların, onların ortaklarının, Amerika ve Rusya'nın önderlik ettiği ve Yahudiler tarafından yönlendirilen küfür dinlerin ve milletlerin tamamı.³³

DEAŞ dünya üzerinde ilahi kuralların uygulandığı bir sistem vaat etmektedir. İlahi kuralların uygulayıcısı olarak kendini sorgulanamaz ve denetlenemez bir güç olarak konumlandırmaktadır. *Dabiq* dergisinin 2. sayısının kapağı buna güzel bir örnektir.

Derginin kapağında fırtına içerisinde Hz. Nuh'un gemisi görseline yer verilmiştir. Görselin alt metni olarak "Ya İslam devleti ya da tufan" ifadesi yer almaktadır.

33. "The World Has Divided Into Two Camps", *Dabiq*, Sayı: 1, s. 10.

GÖRSEL 11. DABIQ DERGİSİNİN 2. SAYISININ KAPAĞI

DEAŞ'ın tüm dünyadaki insanlara yaptığı çağrı ile Hz. Nuh peygamberin insanlara çağrısı arasında sembolik ilişki kurulmaktadır. Hz. Nuh peygamberin çağrısı ile alay eden insanlar felaketle karşılaşmışlardır. Dolayısıyla DEAŞ'ın çağrısı da aynı derece kutsal olarak gösterilmektedir. Bu çağrıya cevap vermenin bir tercih değil zorunluluk olduğu mesajı öne çıkarılmaktadır. DEAŞ'ın bu katı söylemi aynı zamanda bireyin aklını kullanma ve kendisi için doğru olana karar verme yetisine karşı da bir eleştiridir. Örgüt bu sayede bireye kendi aklını kullanmamasını öğütlemektedir. DEAŞ'a biat etmenin ve emirleri sorgusuzca kabul etmenin bireyi doğru yola götüreceği mesajı verilmektedir.

DEAŞ insanların seçme hakkı olmadığını ve herkesin kendisine biat etmesi gerektiğini vurgularken kesinlikle pasifizmi savunmamaktadır. Aksine eylemsizliği eleştiren bir söylem benimsemektedir. 7. sayıda yer verilen “İslam kılıç dinidir, pasifizmin değil” başlıklı yazıda³⁴ düşmana karşı savaşmanın bir zorunluluk olduğu vurgulanmaktadır. İslam'ın bir barış dini olduğu yorumunun aksini savunan DEAŞ bu görüşe yakın duran tüm ideoloji ve cemaatleri düşman olarak tanımlamaktadır.

DEAŞ'ın tüm söylemlerinde düşman imgesini tanımlamak için kullandığı müşrik (*mushrik*), küffar (*kuffar*), kafir, tağut (*taghut*), haçlı (*crusader*) gibi kavramlar *Dabiq* dergisinde de yer almaktadır. Bu kavramlar örgütün hedefindeki grupları/kimlikleri net bir biçimde tanımlamaktadır. Bu grupların dışında DEAŞ kendisine benzer ideolojiye/kimliğe sahip bazı rakip gruplarla da kendini ayırıştırma politikası izlemektedir. Ancak bu grupları tanımlarken her zaman kullandığı düşman imgelerini kullanmaktan kaçınmaktadır. Bunun yerine söz konusu gruplar ile arasında ne tür anlaşmazlıklar olduğunu detaylıca ve uzun şekilde anlatmayı tercih etmektedir. DEAŞ rakip örgütlere karşı daha yumuşak bir söylem benimserken benzer ideolojiye/kimliğe sahip bu yapıların üyelerinin kendisine katılma potansiyelini göz önünde bulundurmaktadır. Nitekim örgütler arasında eleman geçişinin olduğu da gözlemlenmektedir.

Dabiq dergisinin 6. sayısında yer verilen yazılar DEAŞ'ın rakip örgütlere yönelttiği eleştirilere dair örnekler içermektedir. Derginin kapak konusu “Vezi-ristan'ın El-Kaidesi” başlıklı yazıdır. Ebu Cerir Şami imzalı yazı bir “mücahid”in Ürdün'de başlayan deneyimlerinin ardından farklı ülke ve örgütlerde şahit olduğu meselelere ilişkin “içeriden gözlemlerini” içermektedir. Hikayenin en başından itibaren Müslüman Kardeşler, Tebliğ Cemaati, sufiler ve diğer gruplar şeytani olarak tanımlanmaktadır. Ebu Musab Zerkavi ise örnek bir şahsiyet olarak yüceltilmektedir. “O bizim için bir emir –lider anlamında– gibiydi. Sahada bu fikre ya da uzlaşya katılmayan birini görmedim.” diyerek Zerkavi'nin tartışmasız liderliği kabul edilmektedir. Yazıda El-Kaide ve Taliban'a yönelik eleştiriler de yer almaktadır.

11 Eylül'den önce El-Kaide'yi cihatçı bir organizasyon olarak tanırdık... Afganistan Taliban'ının insanlara tevhide öğretmekte eksiklikleri olduğunu görürdük. Bu eksiklikler birçok kişinin şirki meselelere girmesine neden oldu... Ve üzülererek, bu meseleler halen devam ediyor.³⁵

34. “Islam is the Religion of the Sword Not Pacifism”, *Dabiq*, Sayı: 7, s. 20.

35. “A Testimony From Within”, *Dabiq*, Sayı: 6, s. 42.

Yazar Usame bin Ladin'in ölümünün ardından Veziristan bölgesine gittiğinde El-Kaide'nin sahada tam kontrol sağlayamadığını gördüğünü söylemekte ve buna ilişkin ciddi eleştiriler getirmektedir. 2013 yılında yaptığı ziyaretlerde ise çeşitli Taliban gruplarının ortaya çıktığını gözlemlemektedir. Bu süreçte El-Kaide'nin yaptığı hatalar detaylıca anlatılmaktadır.

Dergide yer verilen diğer bir yazı ise “ez-Zevahiri, el-Harari ve en-Nazari'nin Kaidesi ve Olmayan Yemen Hikmeti” başlıklı yazıdır. Bu yazıda da Yemen El-Kaide'si liderlerinden Nazari eleştirilmekte Ebu Mariya Harari “Culani cephesinin soytarısı” olarak nitelendirilmektedir. Yazıda ayrıca Zevahiri'nin görüşleri de eleştirilmektedir. El-Kaide'ye bağlı Nusra Cephesi ve lideri Ebu Muhammed Culani de DEAŞ'ın *Dabiq* dergisi vasıtasıyla olumsuzladığı aktörler arasındadır. “Culani Hareketi”nin dini liderlerinden Ebu Abdullah Şami'nin DEAŞ'a ciddi eleştiriler getiren açıklamasının ardından örgüt sözcüsü Ebu Muhammed Adnani bu suçlamalarda bulunanlar için mübahale çağrısı yaptı.³⁶ Mübahale bir tartışma esnasında haksız ve yalancı olanın Allah'ın lanetine uğraması için karşılıklı beddua etmek anlamına gelmektedir.

Bu örnekler DEAŞ'ın rakip olarak gördüğü örgütlere yönelik eleştirilerini belli bir düzeyde tutma çabasında olduğunu göstermektedir. El-Kaide'nin etkili olduğu bölgeler ve destek bulduğu topluluklar DEAŞ için kazanılması daha kolay görülen yerlerdir. Çünkü iki örgüt de benzer ideoloji ve kimliklere seslenmektedir. Ancak bu yakınlık aynı zamanda rekabeti de beraberinde getirmektedir ve El-Kaide'nin güçlenmesi DEAŞ'ın destekçi bulmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle DEAŞ müşrik, kafir ve tağut gibi diğer düşman imgelerinde kullandığı zorba ve baskıcı söylemi bu tür rakip örgüt tabanına karşı kullanmamaktadır. DEAŞ bunun yerine tarihsel, siyasal ve dini meseleleri ele alarak söz konusu grupların kalbini kazanmaya çalışmaktadır. DEAŞ bu gruplara karşı baskıcı değil ikna etmeye dayalı bir söylem inşa etmektedir.

Dabiq dergisinde öne çıkan söylemlerden bir diğeri de şiddet ve terör övgüsüdür. Şiddet DEAŞ için tek uygulanabilir eylem yöntemidir. Bunun dışındaki tüm eylem şekilleri örgüt tarafından pasifizme suçlanmaktadır. DEAŞ anlaşmazlık yaşadığı El-Kaide ve Nusra gibi örgütleri dahi yeterince şiddet kullanmamakla eleştirmektedir. Örgüt düşman topluluklar arasında korku salma yöntemi olarak terörü yüceltmektedir ve kendi deyimiyle bir savaş taktiği olarak bunu sıkça kullanmaktadır. Görsel 12'de yer verilen “Terörün Askerleri” (Soldiers of Terror) başlıklı yazıda DEAŞ'ın terörle ilişkisi açık bir şekilde görülmektedir.

36. “The Flood of Mubalahah”, *Dabiq*, Sayı: 2, s. 20.

GÖRSEL 12: TERÖRÜN ASKERLERİ

Bu ay hilafetin askerleri küfür ve riddet kampına farklı topraklarda saldırarak ve onları terörize ederek güçlü bir mesaj gönderdi. Yanlış bir vatandaşlık yerine Allah'a, elçisine ve inananlara bağlılık gösteren adamlar tarafından saldırılar Yemen ve Tunus'ta gerçekleştirildi. Onlar mürtedler arasında milliyet ayrımı yapmadan hepsine katliamı getirdi.

(Kaynak: "Soldiers of Terror", *Dabiq*, Sayı 8, s. 17)

Haberde yer verilen görselde eylemi gerçekleştiren DEAŞ üyelerinin yüzündeki gülümseme, teröre hedef olanlarda ise endişe ve korku dikkat çekmektedir. Örgütün söylemlerinde kurguladığı karşıtlıklar haber görselinde de en net biçimiyle sunulmuştur. Terör eyleminin Müslüman nüfusa sahip Yemen ve Tunus'ta gerçekleştirilmesi karşısında gelebilecek eleştirilere karşı DEAŞ kendi açısından ilkesel tutumunu vurgulamaya çalışmaktadır: "Mürtedler arasında milliyet ayrımı yapılmamaktadır."

Dolayısıyla dünya genelinde insanlar ırk ve milliyetlerine göre değil DEAŞ'ın düşman tanımı içine girip girmediklerine göre hedef haline gelmektedir. Örgüt açısından terör eylemlerini kınamak ve İslam'ın bir barış dini olduğunu vurgulamak da düşman söylemidir.

Suriye, Irak, Yemen ve Tunus gibi Müslüman nüfusun çoğunlukta olduğu ülkelerde gerçekleştirilen terör eylemleri *Dabiq* dergisinde daha küçük boyutlarda yer almaktadır. Ancak Paris ve Brüksel saldırıları gibi Batı ülkelerindeki terör eylemleri geniş çaplı ve sansasyonel biçimde verilmektedir. Bu eylemler DEAŞ için birer başarı olarak görülmektedir. Ayrıca örgüt bu sayede uluslararası kamuoyunda daha etkili propaganda yapma imkanı yakalamaktadır. Terör saldırıları sonrası medyada yer alan görüntüler DEAŞ'ın "kafir/mürted topluluklara korku salma" amacına hizmet etmektedir. Ayrıca saldırıların ardından medyada günlerce DEAŞ'ın eylemleri, ideolojisi ve acımasızlığı üzerine tartışmalar yürütülmektedir. Bu tartışmaların büyük çoğunluğu kamuoyunun örgüt hakkında daha fazla fikir edinmesini sağlamaktadır. DEAŞ kanlı bir terör örgütü olduğunu inkar etmemektedir. Aksine tüm söylemlerinde kan ve şiddeti dikkat çekici biçimde öv-

mektedir. Örgüt tarafından gerçekleştirilen terör eylemlerinin uluslararası medyada fazla yer bulması örgütün şiddetten beslenen yapısını güçlendirmektedir. Bu yolla DEAŞ hem hedef topluluk içerisinde korku salma amacına ulaşmakta hem de yeni destekçiler edinme ve meşruiyet kazanma amacını gerçekleştirmektedir.

1. "Korkak Francis Hollande"
2. "Hilafet'in Paris'teki cesur baskınının ardından olay yeri"
3. "Fransa'da kabus henüz başlıyor"³⁷

Dabiq dergisinde kullanılan görsellerde de şiddet unsuru ön plana çıkarılmıştır. Kanlı bedenler, parçalanmış cesetler ve öldürülmüş bebekler hiçbir sansüre maruz kalmadan dergide yayınlanmaktadır. DEAŞ hem katlettiği insanların hem de kendi destekçilerinin/üyelerinin ölü bedenlerini göstermekte sakınca görmemektedir. Bu şiddet görsellerine iki farklı anlam yüklenmektedir. DEAŞ'ın katlettiği insanların ölü bedenleri örgüte karşı olanların alacağı cezayı göstermesi açısından ibret vesikası olarak kullanılmaktadır. DEAŞ üyelerinin/destekçilerinin ölü bedenleri ise yine iki anlam taşımaktadır. Eylem gerçekleştiren ya da çatışmada ölen "mücahidlerin" ölü bedenleri kahramanlıklarını ve cennet ile müjdelendiklerini simgelemektedir. Öte yandan Batılı devletler ya da diğer DEAŞ düşmanları tarafından düzenlenen saldırılarda hayatını kaybeden sivillerin ölü bedenleri düşmana karşı nefreti körüklemektedir. DEAŞ koalisyon güçlerinin düzenlediği saldırılarda hayatını kaybeden çocuk, kadın ve erkek sivillerin görsellerini propaganda amacıyla kullanarak kendi söylemlerine meşruiyet kazandırmakta ve bu yolla yeni savaşçılar temin etmeyi amaçlamaktadır.

37. "Foreword", *Dabiq*, Sayı: 12, s. 2.

DEAŞ'IN ÇOK DİLLİ DERGİSİ: *RUMİYAH*

FKH kapsamında Cerablus, Dabık ve el-Bab bölgelerinin DEAŞ'tan temizlenmesi sonrasında örgüt, yayınlarında yeniden düzenlemeye gitmek zorunda kaldı. DEAŞ Türkçe yayımladığı dergiye *Konstantiniyye* adını vererek İstanbul'u hedeflerken İngilizce dergisine *Dabiq* adını vererek Haçlılara karşı savaştığı mitini kurguladı. Türk ordusunun bu mitleri yıkmasının ardından DEAŞ hedefini daha da uzağa, Roma'ya doğru çevirdi. Türkçe Roma anlamına gelen *Rumiyah* isimli dergi Eylül 2016 tarihinde dokuz farklı dilde eş zamanlı olarak yayımlanmaya başladı. *Rumiyah* adına yüklenen simgesel anlam Irak El-Kaidesi'nin öldürülen liderlerinden Ebu Hamza Muhacir'in sözleriyle açıklanmaktadır:

Ey Muvahhidler! Sevinin! Vallahi biz bu cihadımızda Rumiye'nin (Roma) zeytin ağaçları altına varıncaya kadar dinlenmeyeceğiz.

Bu kutsallaştırma derginin her sayısının arka kapağında Roma'nın konu edildiği dini kaynağa referansla güçlendirilmeye çalışılmaktadır.³⁸ Roma'ya giden yol İstanbul'dan geçmektedir. Dolayısıyla DEAŞ Türkiye'yi hedeflemekten vazgeçmiş değildir.

Rumiyah dergisiyle birlikte örgüt dergi faaliyetlerini tek bir isim altında toplamış ve yayın periyodunun korunduğu daha düzenli bir hale getirmiştir. *Rumiyah* dergisinin bir proje olarak ortaya çıkması ve hayata geçirilmesi DEAŞ'ın Med-

38. Derginin arka kapağında şu hadise yer verilmektedir: Allah'ın Resulüne sordular, "Hangi şehir önce fethedilecektir? İstanbul mu Roma mı?" O şöyle cevapladı: "Heraklius'un şehri önce fethedilecektir" yani İstanbul. (Abdullah İbn Amr'dan aktaran Ahmet ve Ed-Darimi).

ya Divanı Emiri Ebu Muhammed Furkan ile medya birimi çalışanlarından Ebu Süleyman Şami tarafından gerçekleştirilmiştir. Örgütün uluslararası propaganda faaliyetlerinde önemli görevler üstlenen bu isimler DEAŞ karşıtı koalisyon güçlerinin de hedefi haline gelmiştir. Ebu Muhammed Ekim 2016'da Rakkada, Ebu Süleyman da Mart 2017'de Tabka'da koalisyon güçleri tarafından öldürülmüştür. DEAŞ'ın sahada uğradığı hezimetler ve kadrosundaki önemli şahsiyetlerin öldürülmesi örgütün yayın politikası ve içeriğini de etkilemiştir.

RUMİYAH DERGISİNİN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

Eylül 2016'da yayına başlayan *Rumiyah* dergisi bugüne kadar aylık olarak yayımlanmaya devam etmiştir. İlk olarak sekiz dilde içerik üreten dergi Haziran 2017 sayısında on dilde eş zamanlı olarak yayımlanmıştır. Her ay ortalama kırk beş sayfa yayımlanan derginin farklı dillerde aynı anda çıkması El-Hayat Medya Merkezi'nin farklı dillere tercüme konusunda yetkin bir ekibe sahip olduğunu göstermektedir. Ancak eş zamanlı yayımlanan *Rumiyah* dergisinin Türkçe ile İngilizce versiyonu arasında yer yer içerik ve sıralama farklılığı olabildiği de görülmektedir.

Rumiyah biçimsel özellikleri açısından önceki dergilerden farklılık arz etmektedir. *Konstantiniyye* dergisinin kapak tasarımları tek bir fotoğraf ve görselin anlamını tamamlayan bir başlıktan oluşmaktaydı. Kapakta yer verilen göstergeler genellikle DEAŞ'ın düşman olarak imlediği kişi, kurum ya da dini grupları içermekteydi. *Dabiq* dergisinin kapak tasarımları da görsel ile metnin birbirini tamamladığı ancak daha sık metafora başvuru ve simgesel anlatımı daha fazla olan göstergelerden oluşmaktaydı. Nuh'un gemisi ya da Vatikan'a dikilen DEAŞ bayrağı görselleri buna örnek verilebilir.

Rumiyah dergisinin kapak tasarımlarında ise düz anlatım içeren görseller kullanılmaktadır. Yani daha önce kavramsal inşa çabasında olduğu görülen DEAŞ yeni dergide nesne ve eylem gibi somut olayları anlamlandırmaya çalışmaktadır. *Rumiyah* dergisinin ele alınan dokuz sayısının altısında kapak görselinin terör eylemlerine maruz kalan yerlerin görüntülerinden oluşması buna örnek olarak gösterilebilir. Üçüncü sayının kapağında Diyarbakır'da gerçekleştirilen terör saldırısına yer verilmiştir. Bu saldırıyı aynı zamanda TAK terör örgütü de üstlenmiştir. Dördüncü sayının kapağında ise Ohio terör saldırısı yer almaktadır. Bu eylemi gerçekleştiren terörist ile DEAŞ arasında doğrudan bir bağ tespit edilemese de eylemcinin örgütün propagandasından ilham aldığı düşünülmektedir.

Netice olarak *Rumiyah* dergisinin kapak görselleri kavramsal inşa yerine nesne ve eylemleri anlamlandırma çabası gütmektedir. Bu değişim derginin entelektüel kapasitesinin ve fikri tartışma gerektiren kavramsal çalışmaların azaldığının bir göstergesidir. Aynı zamanda DEAŞ'ın Suriye ve Irak'ta giderek alan kaybedip zayıflarken küresel çapta gerçekleşen terör eylemlerini sahiplenmek ve bunları propagandaya dönüştürmek için daha fazla çaba harcama ihtiyacı duyduğunu da göstermektedir.

TABLO 5. RUMİYAH DERGİSİ İÇERİK TABLOSU				
Sayı	Yayın Tarihi	Manşet	Kapak Görseli	Mesajı
1	Eylül 2016	"Kalkın ve Kardeşlerinizin Öldüğü Şey Üzere Ölü'n"	Şeyh Ebu Muhammed Adnani	"Adnani'nin öldürülmesi DEAŞ'ı zayıflatmayacak aksine mücahidler onu örnek alarak savaşmaya devam edecek" mesajı.
2	Ekim 2016	"Müşrikleri Bulduğunuz Yerde Öldürün"	Kan içerisinde bir bıçak	DEAŞ destekçilerinin olabildiğince fazla kayıp verdirecek terör eylemleri düzenlemeleri için çağrı.
3	Kasım 2016	"Evlerin En Dayanaksız Örümcek Evidir"	Diyarbakır terör saldırısı	Diyarbakır'daki terör saldırısı meşrulaştırılıyor ve Türkiye'de yeni terör eylemleri talimatı veriliyor.
4	Aralık 2016	"Hicret Kafirlerle Savaş Devam Ettiği Sürece Bitmez"	Ohio terör saldırısı	Türkiye'nin aldığı önlemler yüzünden Suriye sınırından geçemeyen destekçilerin diğer DEAŞ topraklarına yönelmeleri çağrısı.
5	Ocak 2017	"Suriye'deki Sahavatlar Tağutlara Tevekkül Eden Bir Topluluktur"	Yanan ceset görüntüsü	Türkiye destekli Suriyeli muhaliflerden duyulan rahatsızlık ve onları hedef gösteren mesajlar.
6	Şubat 2017	"Diyorlar ki 'Bize Bir Felaket Gelmesinden Korkuyoruz'"	Reina terör saldırısı	Suriye'deki ateşkesten duyulan rahatsızlık ve Suriyeli muhalif grupları hedef gösteren mesajlar.
7	Mart 2017	"İslam Devleti'nin Kurulması"	DEAŞ bayrağı	DEAŞ'ın ilahi yasaları uyguladığı iddiasını güçlendirme çabası.
8	Nisan 2017	"Şeyh Ebu Süleyman Şami"	Şami'nin kucaklarında çocuk ile fotoğrafı	Ölen Şami'nin hayatının örnek kişilik olarak yüceltilmesi ve diğer destekçilere ilham olması.
9	Mayıs 2017	Muharip Hristiyanların Hedef Alınması Hükümü	Kırılmış bir haç fotoğrafı	Mısır'daki Kıpti hedeflerine yönelik terör saldırılarının meşrulaştırılması.

Konstantiniyye ve *Dabiq* dergilerinde makaleler arasında yer verilen "Top 10" video listelerine *Rumiyah* dergisinde de rastlanmaktadır. DEAŞ tarafından üretilen yüzlerce video içeriği arasından seçilen bu filmler tıpkı günümüzde popüler

şarkıların sosyal medyada dolaşıma sokulması gibi örgüt destekçileri arasında trend haline getirilmeye çalışılmaktadır. Gözden kaçırılan destekçiler hazırlanan “Top 10” listeleriyle bu videolara yönlendirilmektedir.

Konstantiniyye ve Dabiq dergilerinden farklı olarak *Rumiyah*'ta infografik çalışmalara sıkça yer verildiği görülmektedir. Gerek dini konularda gerekse örgüt saldırılarının bilançolarının açıklanmasında görselliğin ön planda olduğu infografikler kullanılmaktadır. Karmaşık verileri basit şekillere indirgeyen infografiklerin yer aldığı sayfa köşelerinde çalışmaların örgütün bir diğer medya birimi En-Nebe tarafından hazırlandığı vurgulanmaktadır. DEAŞ'ın savaşmayı sürdürdüğü cephelerde ve yurt dışındaki terör saldırılarında ortaya çıkan bilançolar da yer almaktadır. Bu kanlı saldırıları sadece yazılı ve görsel öğelerle geçiştirmeyip grafik tasarımlara başvurmaya başlayan DEAŞ tıpkı *Rumiyah*'ın kapak tasarımlarında gözlemlenen değişimde olduğu gibi olgulardan çok olayları ön plana çıkarma yöntemini benimsemiştir. Yapılan yayınlarda örgütün terör faaliyeti yürüttüğü tüm topraklarda verilen zayıatın belgelendirilmesi yönünde bir endişenin hakim olduğu görülmektedir.

RUMİYAH DERGISİNİN İÇERİĞİ VE ÖNE ÇIKAN SÖYLEMLER

Eş zamanlı olarak farklı dillerde yayımlanan *Rumiyah*'ın Türkçe ve İngilizce sayıları kıyaslandığında içeriğin birebir aynı olmadığı görülmektedir. Bu farklılıklar DEAŞ'ın hedef kitlelerine göre mesaj vermek istediğini göstermektedir. Örneğin *Rumiyah* dergisinin ilk sayısının İngilizce versiyonunda yer alan “Kafirin kanı sizin için helaldir. Öyleyse onun kanını dökün” başlıklı terör eylemine çağrı yazısı

Türkçe versiyonda yer bulmamıştır. Türkçe versiyonda yer alan “Mürted kime denir?” başlıklı yazı da İngilizce versiyonda bulunmamaktadır. Bunun nedeni DEAŞ'ın Batılı ülkeler ile Türkiye’de ya da diğer bölgelerde uygulamayı planladığı taktikler arasındaki farklılıktır.

Rumiyah dergisinde öne çıkan söylem ve taktiklerin başında DEAŞ'ın Batı ülkelerindeki destekçilerine “yalnız kurt” adlı eylem türüne ağırlık vermesi tavsiyesi yer almaktadır. DEAŞ daha önceki yayınlarında da düşman olarak tanımladığı gruplara yönelik eylemleri teşvik etmekte ve bunları yapanları da yüceltmekteydi. Ancak *Rumiyah* dergisinde verdiği mesajlarda dünya genelindeki destekçilerine kısıtlı imkanlarla yapabilecek eylem yöntemlerini izah etmektedir. Bu sayede örgüte çeşitli derecelerde bağlılık hisseden bireyler kısıtlı silah/malzeme ve az bir teknik bilgiyle terör eylemi gerçekleştirebilir hale gelmektedir.

TABLO 6. RUMİYAH DERGİSİNDE (İNG.) “YALNIZ KURT EYLEMİ” ÇAĞRISI YAPAN METİNLER			
Sayı	Konu Başlığı	Kullanılan Görsel	Mesajı
1	“Kafirin kanı sizin için helaldir. Öyleyse onun kanını dökün.”	Kanla yazılmış yazı ve bıçak görseli	“Her birey silah ve bilgiye sahip olmasa da bulunduğu yerde terör eylemi gerçekleştirebilir” mesajı
2	“Terör Taktikleri”	Bıçak ve insan vücudunda hedef gösteren görsel	
3	“Terör Taktikleri”	Fransa’daki terör saldırısında kullanılan kamyonun görseli	
4	“Bıçak Saldırıları”	Çeşitli bıçaklar ve kalp görseli	
5	“Terör Taktikleri”	Yanan bina görseli	
6	“Terör Taktikleri”	İtfaiye, polis, ambulansın olduğu olay mahali görseli	
9	“Kamyon Saldırıları”	Kamyon görseli	

DEAŞ'ın teşvik ve yönlendirmesiyle gerçekleştirilen eylemler örgütün düşman olarak tanımladığı topluluklarda korku ve panik yaratmaktadır. DEAŞ bu eylemlerin sorumluluğunu üstlenmekte ve düşmana karşı kazanılmış zaferler olarak propagandasını yapmaktadır. Eylem gerçekleşme dahi örgütün sokakta yürüyen herkesi bir çiçek satıcısının fotoğrafını paylaşarak hedef göstermesi, ilgili ülkelerdeki vatandaşların sürekli tedirgin ve korku içerisinde yaşamalarını hedeflemektedir.

Rumiyah dergisinin yeni sayısı çıktığında uluslararası medyada haberleştirildiği görülmektedir. DEAŞ'ın eylem tehdidinin haberleştirilmesi eylemin gerçekleşmesi kadar büyük travma yaratmasa da hedefteki topluluklarda bu tehdidin tartışılması ve gündemde kalmasına neden olmaktadır. Örneğin *Rumiyah* dergisinin 5. sayısında ABD'nin Teksas eyaletindeki bir kilisenin görseline yer verilerek bu mekanın ideal bir terör hedefi olduğu belirtilmektedir. Mekanın açık adresi de yazıda yer almaktadır. Bu tür açık hedef göstermelerin örgüt açısından eylem maliyeti olmasa da söz konusu mekanlarda güvenliğin artırılması ve gündelik yaşamın serbest kurallarının sıkılaştırılması gibi olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Rumiyah dergisinde Türkiye'ye karşı artan öfke de dikkat çekmektedir. Daha önceki metinlerde görüldüğü üzere DEAŞ sadece mekanları değil din adamları, siyasiler ve düşman olarak tanımladığı bireyleri tek tek isim vererek hedef göstermektedir. Bunlar arasında Türkiye'den de çok sayıda isim, kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Bu hedef göstermelerin yanı sıra *Rumiyah* dergisinin kapağında yer verilen altı terör saldırısının üçü Türkiye'ye karşı gerçekleştirilmiştir. Bu durum DEAŞ'ın öncelikli hedefleri arasında Türkiye'nin olduğunu göstermektedir. Türkiye'nin bu dönemde aldığı sert tedbirler, yurt içinde ve Suriye topraklarında örgüte yönelik operasyonlar DEAŞ'a büyük darbe indirmiştir.³⁹ Türkiye'nin Suriye sınırına duvar öreerek aldığı sıkı tedbirler ve diğer önlemler sayesinde örgüte terörist akışı sekteye uğramıştır.⁴⁰ Terörist temininde güçlük çeken örgüt Suriye ve Irak topraklarında da mevzi kaybetmiştir. Hareket ve operasyon kabiliyeti zayıflayan DEAŞ bu boşluğu diğer ülkelerdeki sempatanlarını harekete geçirip bireysel terör eylemleri yapmaya çağırarak aşma gayretinde olmuştur. Örgüt Suriye ve Irak'taki güç kaybını yurt dışında ses getiren terör eylemleri yaparak gizlemeye çalışmıştır.

39. Türkiye'nin DEAŞ ile mücadelesi hakkında daha fazla bilgi için bkz. Murat Yeşiltaş, Ömer Behram Özdemir, Rifat Öncel, Sibel Düz ve Bilgehan Öztürk, *Sınırdaki Düşman: Türkiye'nin DAİŞ İle Mücadelesi*, (SETA Rapor, İstanbul: 2016).

40. Türkiye'nin Suriye ile sınır güvenliği politikası için bkz. Murat Yeşiltaş, "İç Savaşa Komşu Olmak: Türkiye'nin Sınır Güvenliği Politikası", *SETA Analiz*, Sayı: 136, (Ağustos 2015).

DEAŞ'IN PROPAGANDA VİDEOLARI

DEAŞ 2014'te Suriye-Irak sınırını ele geçirdiğinde örgütün sözcüsü Ebu Muhammed Adnani buldozere binerek sınırda bir gedik açmıştı. Görüntülerin yer aldığı propaganda videosunda “sınırları haritalardan ve kalplerden siliyoruz” deniliyordu. “Buldozerle sınırda gedik açma” metaforu Sykes-Picot anlaşması ile çizilen sınırları tanımadığını ve yeni bir devlet kurduğunu iddian eden DEAŞ için en etkili söylemlerden biri olmuştu.

GÖRSEL 15. ADNANI VE ŞİŞANİ SURİYE-IRAK SINIRINDA

Gazete, dergi ve broşür gibi yayınlar kamuoyunda belli bir etki yaratsa da DEAŞ'ın hazırladığı videolar çok daha fazla dikkat çekmekte ve uluslararası kamuoyunun gündemini etkilemektedir. Aslında terör örgütlerinin kendi eylemlerini kayıt altına alarak yayınlaması 1990'lara kadar uzanmaktadır. Düşük çözünürlüklü videolarda örgütler dönemin imkanları dahilinde propaganda çalışmaları yapmaktaydı. Bugün ise hemen hemen tüm terör örgütleri planladıkları eylemlerin medyatik ayağını da göz önünde bulundurmaktadır. Video prodüksiyonları da DEAŞ'ın medya stratejisinin en önemli ayaklarından birini oluşturmaktadır.

Terör eylemi belli bir an ve mekanda gerçekleşmektedir. Bunun kayıt altına alınması eylemin etkisini anlık olmaktan çıkararak zamana yayılmasını sağlamaktadır. Eylemin mesajının tasarlanan biçimde dolaşıma sokulması ve eylem üzerinde gerçekleşecek tartışmaların istenen çerçevede tutulması için de önemlidir. DEAŞ gerçekleştirdiği eylemleri kayıt altına almakla kalmamakta belirli zamanlarda video çekmek için de eylem yapmaktadır. Bunlar prodüksiyon hazırlığı yapılmış, senaryosu yazılmış ve oyuncularını belirlenmiş, ışık, ses ve diğer teknik altyapının kurulduğu eylemlerdir. Uluslararası kamuoyuna hitap eden bu videolar korku ve dehşetin yayılmasında ve terörün mesajının uzak coğrafyalara iletilmesinde önemli rol oynamaktadır. DEAŞ'ın propaganda videoları anlatım dili, teknik özellikleri, kullanılan görseller, simgeler ve metaforlar ile diğer örgütlerin çalışmalarından farklılık arz etmektedir. Bu nedenle örnek videolar ele alınarak DEAŞ'ın medya stratejisi kapsamında propaganda videolarında ürettiği mesaj ve taktikler bu başlıkta analiz edilecektir. Araştırma kapsamında örgütün farklı medya birimleri tarafından hazırlanan ve internet ortamında ulaşılabilen altmış videosu izlenmiştir. Bu videolar arasında örgütün medya stratejisinin farklı boyutlarını ortaya koyan niteliklere sahip üç videosu göstergebilimsel analize tabi tutulmuştur. Bu videolar "Sınırın Yıkılışı", "Zulme Uğrayanlara Çağrı" ve "Tanrının Gözü Olarak Dronelar" başlıkları altında incelenmiştir.

DEAŞ'ın video prodüksiyonları El-Furkan, El-İ'tisam ve El-Hayat Medya Merkezi olmak üzere üç birim tarafından hazırlanmaktadır. El-Furkan Medya Merkezi "Irak İslam Devleti"nin 2006 yılındaki eylemlerinden başlamak üzere bugün DEAŞ'ın gerçekleştirdiği birçok eylemi ve örgüt liderlerinin konuşmalarını kayıt altına almıştır. Bu videolara internette ulaşılabilmektedir. El-İ'tisam Medya Merkezi ise 2013 yılından itibaren çeşitli videolar üretmeye başlamıştır. "Sınırların Yıkılışı" başlıklı Irak-Suriye sınırının ortadan kaldırıldığı video çalışması da bu birim tarafından üretilmiştir. El-Hayat Medya Merkezi ise DEAŞ'ın uluslararası propaganda faaliyetleri açısından en etkin birimidir.

DEAŞ tarafından üretilen videolar genel olarak değerlendirildiğinde şu kategoriler altında sınıflandırılabilir:

- Örgütün lider kadrosunun yaptığı konuşmalar
- Örgütün ideolojisini, dünya görüşünü ve dini yorumlayışını aktaran videolar
- Örgütün kontrolü altındaki bölgelerde günlük yaşam
- Örgütün eylemleri ve infaz videoları
- Örgütün belli hedef kitlelere yönelik mesajları; tehdit ya da davet

Örgüt lider kadrosu video çalışmalarında olabildiğince görünmemeye çalışmaktadır. Sözde halifelik iddiasında bulunan DEAŞ lideri Ebubekir Bağdadi ilk kez 4 Temmuz 2014 tarihinde Musul'da verdiği Cuma hutbesinde görüntülenmiştir. Bu video Bağdadi'nin tek görüntüsüdür. DEAŞ'ın sözcüsü Ebu Muhammed Adnani ise tek bir videoda yüzü blurlanmış şekilde yer almıştır.⁴¹ DEAŞ örgüt kadrosunu olası takip ve saldırılara karşı korumak amacıyla bu yöntemi izlemektedir. Ancak üst düzey isimlerin yeni ses kayıtlarını paylaşarak mesajlarını iletmeye devam etmiştir.

DEAŞ videoları ile tıpkı diğer yazılı yayınlarında olduğu gibi örgütün ideolojisi, dünya görüşü ve dini yorumlayışını aktarma gayesi gütmektedir. Bunu bazen tarih içerikli bazen de dinin faziletlerini anlatma adı altında çektiği videolar ile gerçekleştirmektedir. Örgüt terör eylemi ve infaz videolarında yaptığı göndermelerle eylemlerini ilahi bir kaynağa dayandırarak meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Düşman kimliklere uygulanan vahşi infaz yöntemleri DEAŞ'ın kurallarına uymayanların alacağı cezayı göstermektedir. Öte yandan örgütün kurallarına uyanların ise huzur ve mutluluğa kavuştuğu gösterilmeye çalışılmaktadır. DEAŞ'ın kontrolü altındaki bölgelerde çekilen günlük yaşam temalı videolar bu mesajı vermektedir. Bazı videolarda örgüt belirli çevrelere yönelik mesajlar vermektedir. Düşman imgesine yönelik mesajlar tehdit içerikli olmaktadır ve hedef kamuoyunda korku ve endişe yaratmaktır. Bazen de hedefteki kamuoyu ikna edilerek DEAŞ'a davet edilmektedir. Özellikle örgüt bünyesindeki farklı milletlerden insanların paylaştıkları deneyimler ve yaptıkları çağrılar yoluyla hedef kitlede mesajın etkisinin artırılması amaçlanmaktadır. Videolardaki göstergeler "biz ve öteki" kavramlarını inşa ederken örgütün kurguladığı yeni toplumsal düzenin kurallarını, bireylerin hak

41. Ebu Muhammed Adnani öldükten sonra blur kaldırılmıştır.

ve yükümlülüklerini de bildirmektedir. Video prodüksiyonları bu ortak kodların üretilmesine ve paylaşılmasına katkı sunmaktadır. Bu videolardan bazı örnekler aşağıda detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

SINIRLARIN YIKILIŞI

29 Haziran 2014 tarihinde “İslam devleti”nin kuruluşunun DEAŞ tarafından duyurulmasının ardından aynı gün bazı video prodüksiyonları dolaşıma sokulmuştur. Bunlar arasında en önemlisi El-İ'tisam Medya tarafından hazırlanan “Sınırların Yıkılışı” başlıklı videodur. Bu videoda DEAŞ'ın üst düzey komutanlarından Ömer Şişani ve örgütün sözcüsü Ebu Muhammed Adnani Irak-Suriye sınırının ele geçirilmesini kutlarken görülmektedir. Sınır hattındaki barikatların buldozerlerle kaldırılmasıyla birlikte iki taraftan araç akışı başlamaktadır. DEAŞ'ın Irak ordusundan ele geçirdiği Amerikan menşeli askeri araçlar videoda dikkat çekmektedir.

Videonun giriş karelerinde en dikkat çekici olan Suriye-Irak sınırının yıkılmasının büyük bir zafer olarak anlamlandırılmasıdır. Bu zaferin üç farklı dayanağı bulunmaktadır. Birincisi sınırın yıkılması yüz yıldan bu yana devam eden Sykes-Picot düzeninin yerle bir olmasını simgelemektedir. Örgüt tüm propagandasını “Haçlıların kurduğu düzenin yıkılması” ve yerine kendi hedefledikleri düzenin kurulması üzerine bina etmiştir. Suriye-Irak sınırının yıkılmasıyla DEAŞ otoritesini güçlendirmiştir.

İkinci olarak bu video sözde hilafet ilanı ile aynı gün yayımlanmıştır. Bu zamanlama yıkılan “Haçlı düzeni” yerine kurulan yeni düzenin habercisidir. Yeni düzen eski düzenin kalıntılarını yok edecektir. Yeni düzende “haritalardaki ve kalplerdeki sınırlar ortadan kaldırılmaktadır”. Yani DEAŞ'ın bakış açısına göre tek bir ümmet olan Müslümanlar, yapay sınırların ortadan kalkmasıyla birleşmişler ve yeniden tek ve güçlü olmuşlardır. Üçüncü olarak Irak'ı işgal edip türlü zulümler yapan ABD'nin sembolik olarak yenilgiye uğratılmasıdır. ABD'nin Irak ordusuna hibe ettiği askeri araç ve mühimmatlar DEAŞ'ın eline geçmiştir. Askeri aracın üstüne çıkıp DEAŞ bayrağı sallayan mücahid imgesi adeta ABD'ye karşı kazanılan bir zaferi simgelemektedir.

Bu görüntüler sırasında arka planda çalan DEAŞ marşı zafer söylemini desteklemektedir. Videoda yer verilen kişilerin yüz ifadelerinin yakın plan çekimlerle vurgulandığı göze çarpmaktadır. Bu çekim planı DEAŞ'ın propaganda videolarında sıkça karşılaşılan bir yöntemdir ve kişilerin duygularını öne çıkarmayı amaçlamaktadır. DEAŞ üyelerinin yüzlerindeki gülümseme “zafer için emek verip

karşılığını alan kişi”yi ifade etmektedir. Yaşlı adamın ağlama görüntüsü ise uzun zamandır beklenen bir haberin alınması ya da çekilen zulümlerin ardından feraha kavuşmak gibi bir mesaj taşımaktadır. Ağlayan adama sarılan DEAŞ teröristi beklenenin kendileri olduğunu göstermektedir. Bu mesajlar yoluyla DEAŞ bölgede yaşayan halkın kendilerini bir kurtarıcı olarak gördükleri anlamını inşa etmeye çalışmaktadır.

GÖRSEL 16: DEAŞ VİDEO YAYINLARINDAN KARELER	
Video	İçerik
	Videonun açılış görüntüsü. Irak-Suriye sınırı Amerikan menşeli askeri araçlarla geçirilirken DEAŞ üyeleri sevinç gösterisinde bulunuyor.
	Yaşlı bir adam sevinçten ağlarken DEAŞ militanı sarılarak onu teselli ediyor.
	DEAŞ militanı “zafer”i Irak ordusuna ait Amerikan üretimi jipin üzerinde kutluyor.

Örgüt tarafından kurgulanan yerel halkın DEAŞ'ı kurtarıcı olarak beklediği miti yanıltıcıdır. Çünkü örgüte biat etmeyen kişilerin sonu ölümle sonuçlanmaktadır. Aslında bireylerin DEAŞ'ı sevip sevmeme gibi bir seçim şansı yoktur. Aksine yerel halk örgüte biat etmek ve onu desteklemek zorunda bırakılmaktadır. DEAŞ'ın uyguladığı terörü meşrulaştırmak için dini referanslara başvurması terörist bir yapı oldukları gerçeğini değiştirmemektedir.

GÖRSEL 17. DEAŞ'A BIAT ETMEYENLERİN İNFAZ EDİLMESİ

DEAŞ “yeni bir düzen kuran kurtarıcı” mitini kullanarak yerel halkın hoşnutsuzluklardan faydalanmayı amaçlamaktadır. Bu sayede aynı hoşnutsuzlukları paylaşan ve bir şeyler yapmak isteyen bireyleri örgüte katılmaya teşvik etmektedir. Sadece Suriye ve Irak'taki halkın değil dünya genelinde inanan herkesin hoşnutsuzluklarına seslenen DEAŞ eyleme geçmek isteyen ama nasıl yapacağını bilemeyenler için bir çekim merkezi olmuştur. Bu vaade inanarak bölgeye giden kişiler örgütün güçlenmesinde rol oynamıştır. Ancak sahadaki gerçekliğe bakıldığında DEAŞ'ın bölgeye daha fazla terör, kan ve istikrarsızlık getirdiği görülmektedir. Ayrıca inananlar arasında daha fazla bölünmeye neden olduğu da ortadadır.

ZULME UĞRAYANLARA ÇAĞRI

DEAŞ bünyesinde farklı milliyetlerden çok sayıda savaşçı yer almaktadır. Örgüt bu üyelerini propaganda faaliyetlerinde de kullanmaktadır. DEAŞ'a katılan kişiler ara-

sında Uygur Türkleri de bulunmaktadır. “Onlar sadık olanlardır” başlıklı videoda örgüt içindeki Uygur Türklerinin nasıl bir yaşantıya sahip oldukları, neden örgüte katıldıkları, ne tür görevler üstlendikleri anlatılmaktadır. Ayrıca bu videoda çocukların eğitimine ve örgütün gerçekleştirdiği infazlara da yer verilmektedir.

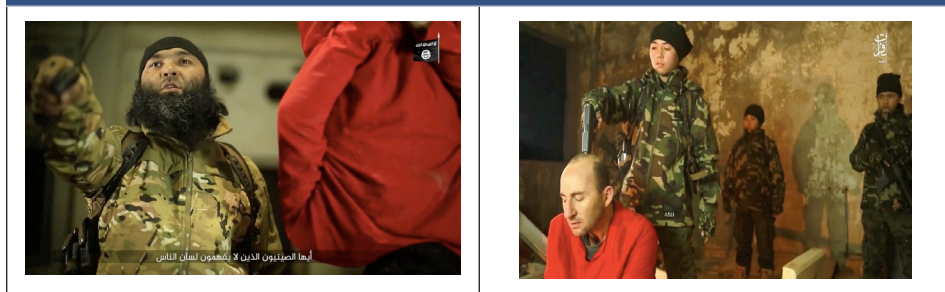
GÖRSEL 18. DEAŞ VİDEO YAYINLARINDAN KARELER

Görsel	İçerik
	Bir DEAŞ militanı arkadaşlarını selamlıyor.
	Diğer DEAŞ üyeleri onu sevgiyle karşılıyor.
	İlk karede görülen DEAŞ üyeleri, şimdi kalabalık bir ordunun üyeleri olarak mesajlarını veriyor.

Her birey kendi kimliğini içerisinde bulunduğu toplumun diğer üyeleri ile etkileşimi üzerinden inşa etmektedir. Dolayısıyla toplumsal çevre bireyin kimlik ve özgüveninin oluşmasında önemli rol oynamaktadır. Propaganda videosunun ilk karesinden itibaren kurgulanan söylem DEAŞ'ın bireylere saygı görecekları bir toplumsal çevre vaat ettiğidir. Video DEAŞ'lı teröristin arkadaşlarını selamlaması ile başlamaktadır. Terörist ilk karede yalnızdır. Daha sonra onu iki DEAŞ'lı terörist sıcak muhabbetle karşılamaktadır. Yeni bir toplumsal çevreye giren teröriste yeni hak ve sorumluluklar verilir. Videonun devamında DEAŞ üyesi olan Uygur Türklerinin örgüt içerisinde aldıkları çeşitli görevlere ilişkin görüntülere yer verilmektedir. Cepheye dürbünle gözetleme yaparken, sokakta asayişini sağlarken ve uçaksavar kullanırken çekilmiş görüntüler ekrana gelmektedir. Daha sonra ayrı ayrı görevler yapan teröristler bir araya gelerek büyük bir ordu oluşturmaktadır. Üçüncü görselde görüldüğü gibi bir araya geldiklerinde kameraya bakarak mesajlarını verirler.

Kendi topraklarında zulüm gören bu kişilerin ancak farklı bir coğrafyaya gelerek DEAŞ'a katıldıklarında bir güç oluşturdukları mesajı verilmektedir. Grup sözcüsünün Uygurca okuduğu mesajda Uygur Türklerinin Çin devletinden gördüğü zulümler anlatılmaktadır. Bu anlatım görüntülerle de desteklenmektedir. Kendi topluluğu içerisinde zulme uğramış veya toplumsal çevresiyle sorunlu ilişkileri olan veya kimlik sorunları yaşamış bireylere DEAŞ saygın bir kimlik ve değer görecekları bir toplumsal çevre vaat etmektedir. Ayrıca gördükleri zulümün intikamının alınacağı vaat edilmektedir. Videonun devamında Uygur Türkleri çeşitli infazlar gerçekleştirirken görüntülenmektedir.

GÖRSEL 19. DEAŞ'IN İNFAZ GÖRÜNTÜLERİ

DEAŞ'ın çocuk savaşçıları eylemlerde kullanması uluslararası kamuoyunun büyük tepkisini çekmektedir. Ancak bu sadece DEAŞ'a özgü bir yöntem değildir. PKK ve YPG gibi terör örgütleri de çocukları ailelerinden koparıp kamplara alarak önce ideolojik ve askeri eğitim vermekte ardından cepheye sürmektedir.

DEAŞ da çocuklara kendi dünya görüşünü küçük yaşlardan itibaren aşlamakta ve onları kullanmaktadır. Örgüt açısından çocuklar cihadın bir parçasıdır. Yurt dışından DEAŞ'a katılmak isteyen erkekler yanlarına eş ve çocuklarını alarak da gelebilmektedir. Ya da bekar erkekler Suriye ve Irak'ta evlenerek çocuk sahibi olabilmektedir. Çocuklar gelecek nesilleri temsil etmelerinden dolayı DEAŞ'ın bölgede kalıcı olma vizyonunu simgelemektedir. Bu vizyon DEAŞ'ın sloganı olan "İslam Devleti Kalıcıdır"⁴² ile uyum içerisindedir. Bu nedenle çocukların DEAŞ tarafından kuralları konulmuş bir toplumsal çevre içerisinde yetişmeleri önemsenmektedir. Örgüt açısından bakıldığında çocuklar ideal kimliği inşa etmek için uygun kişilerdir. Daha önceki yaşantılarından kalma önyargıları, korkuları ya da ideolojileri yoktur. Bunların hepsini gözlerini açtıkları düzenin içerisinde öğrenmektedirler. Videoda çocukların aldığı dini ve askeri eğitimden görüntülere de yer verilmektedir. Bu görüntüler aynı zamanda "ideal bir çocuğun nasıl yetiştirilmesi gerektiğine dair ebeveynlere rehber" olarak tasarlanmıştır.

Çocuk askerlerin kullanılması çocukların sağlık ve güvenliği başta olmak üzere bölgesel huzur ve güvenlik için büyük bir tehdit konumundadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü 2017 raporuna göre⁴³ Suriye'de Nusra Cephesi, DEAŞ ve YPG/PYD gibi terör örgütleri çocukları asker olarak kullanmaktadır. Örgütlerin çocukları şiddet eylemlerinde kullanması bölgedeki terör dalgasının daha uzun yıllar süreceği endişesini uyandırmaktadır.

TANRININ GÖZÜ OLARAK DRONELAR

DEAŞ eylemlerini kayıt altına almak için teknolojinin tüm imkanlarından faydalanmaktadır. El kameralarının yanı sıra aksiyon kameraları ve dronelar örgütün terör eylemlerinde kullandığı araçlardır. Bu kameralar sayesinde izleyici ekrandaki görüntüyü farklı bir gerçeklikle deneyimleme imkanı bulmaktadır. Aksiyon kamerası kullanılan görüntüler izleyiciyi eylemcinin bakış açısına konumlandırarak görüntünün gerçekliğini artırmaktadır. Bu aynı zamanda bazı bilgisayar oyunlarında kullanılan bakış açısıyla aynıdır. Bu yüzden bazen DEAŞ eylemlerinin görüntüleri ile bilgisayar oyunu sahneleri arasında çok yakın ilişkiler kurulabilmektedir. Hatta internet üzerinden çok kullanıcıli oyunlarda terörist kimliğine girerek eylem gerçekleştiren kişiler de bulunmaktadır.

42. Devle İslamiyye bakiye.

43. World Report 2017, Human Rights Watch, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/syria#803c91>, (Erişim tarihi: 19 Aralık 2017).

GÖRSEL 20. ADEN'DE ALBAY ABDURRAHİM DALE'İ SUIKASTINDEN BİR GÖRÜNTÜ

GÖRSEL 21. OYUNLARDAKİ "BİRİNCİ ŞAHİS NİŞANCI" BAKIŞ AÇISINA ÖRNEK

Örgütün terör eylemlerinde etkin olarak kullandığı diğer bir araç ise dronelerdir. DEAŞ droneleri istihbarat toplamak, görüntü kaydetmek ve saldırı düzenlemek için kullanmaktadır. Dronelar diğer kameralardan farklı olarak sahada görülemeyecek bir bakış açısını yerden metrelerce yükseğe çıkararak izleyicilere sunmaktadır. Yerden yükseldikçe sahadaki resim daha geniş bir perspektifle görülebilir. İnsanlar ve binalar gittikçe küçülür. Bakış açısı detaydan genele doğru değişir. Yeryüzüne bu kadar yüksekte bir bakış açısı sağlaması nedeniyle bazıları droneleri "tanrının gözü" olarak yorumlamıştır.

İnsansız hava araçları (İHA) ilk kez 2001'de silahlandırılarak Afganistan'daki El-Kaide hedeflerine yönelik olarak ABD tarafından saldırı amacıyla kullanılmıştır. Bu tarihten itibaren Afganistan, Pakistan ve Yemen gibi ülkelerde ABD'nin silahlı insansız hava araçları (SİHA) ile saldırıları devam etmiş ve çok sayıda masum sivilin hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Merkez üslerdeki komuta odalarından SİHA'ları kontrol eden pilotların binlerce kilometre uzaktaki sivilleri hiçbir sorumluluk hissetmeden öldürmesi bazı kesimlerden tepki görmüştür. Amerikan predatörlerini kumanda eden pilotlardan biri hatıralarını kaleme aldığı kitabında⁴⁴ duygularını “Bazen kendimi uzaktan yıldırım okları fırlatan bir tanrı gibi hissediyorum” şeklinde ifade etmiştir.

GÖRSEL 22. DEAŞ'IN NİNOVA'DAKİ BOMBALI ARAÇ EYLEMİNDEN BİR GÖRÜNTÜ

DEAŞ'ın propaganda videosunda bir eylemci bomba yüklü araca binerek Irak askerlerinin bulunduğu bölgeye doğru yol alıyor. Bombalı araç yeşil nokta ile işaretlenirken hedef belirlenen araçlar ise kırmızı ile işaretleniyor. Her tarafı zırhla kaplı bombalı aracın yaklaştığını görenler oradan koşarak uzaklaşmaya çalışıyor. Araçların arasına giren DEAŞ teröristi bombayı infilak ettiriyor.

44. Matt J. Martin, *Predator: the Remote-Control Air War Over Iraq and Afghanistan: A Pilot's Story*, (Zenith Press, Minneapolis: 2010).

GÖRSEL 23. BOMBANIN İNFILAK ANI

Drone vasıtasıyla çekilen görüntüler bomba yüklü aracın saldırı sırasında yarattığı korku ve paniği kaydediyor. Bomba yüklü araca karşı bir şey yapmaları mümkün olmayan askerler canlarını kurtarmak için koşarken görülüyor. DEAŞ bu sayede tüm söylemlerinde inşa ettiği “düşmanın korkup kaçması” mitini belgelendirmiş oluyor. Şiddetli patlamanın ardından şok dalgası birkaç sokak öteye kadar dalga dalga yayılıyor. Bu terör eyleminin izleyiciye üst açıdan sunulması DEAŞ'ın gerçekleştirdiği katliamlara sembolik olarak ilahi bir misyon yüklemesini ifade ediyor.

Örgüt bazen dronelara mühimmat yükleyerek de saldırılar düzenlemektedir. Dronelardan bırakılan patlayıcının belirlenen hedefe doğru süzülmesi ve onları “cezalandırması” DEAŞ'ın kendisini yargılama yetkisine sahip ilahi bir otorite olarak konumlandırma çabası ile uyumlu gözükmektedir. Tıpkı predatörü kontrol eden pilotun kendini uzaktan yıldırım okları fırlatan bir tanrı gibi hissetmesi gibi DEAŞ da gerçekleştirdiği eylemi ilahi kaynaklara dayandırmaktadır.⁴⁵

45. DEAŞ'ın insansız hava araçlarını nasıl kullandığı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Serkan Balkan, *DEAŞ'ın İHA Stratejisi: Teknoloji ve Yenilikçi Terörizmin Yükselişi*, (SETA Rapor, İstanbul: 2017).

DEAŞ'IN TÜRKÇE PROPAGANDASI

Türkiye DEAŞ'ın hedeflerinden biri olduğu için internet ortamında ne tür Türkçe içerik paylaştığı ve bunların hangi yöntemlerle dolaşıma sokulduğunun takip edilmesi gerekmektedir.

Sosyal medya araçları DEAŞ'ın aktif olarak kullandığı ve destekçilerinin faaliyet gösterdiği alanlardır. Örgütün sosyal medyadaki Türkçe propagandasına ilişkin en önemli çalışmalardan biri *Türkçe Konuşan DEAŞ Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi* başlıklı çalışmadır.⁴⁶ Bu çalışmada Türkçe konuşan DEAŞ destekçilerinin Twitter'daki aktiviteleri incelenmiş ve gündemleri tespit edilmiştir. Örgütün sosyal medya araçlarındaki aktivitelerinin incelenmesi her biri detaylı ve uzun bir çalışma süreci gerektiren araştırma alanlarıdır. Bu nedenle böyle bir araştırma yöntemi bu raporun kapsamı dışında tutulmuştur. Bu bölümde DEAŞ'ın propaganda amacıyla ürettiği çeşitli formatlar arasında Türkçede ne tür içeriklere yer verdiği konusu ele alınmaktadır.

DEAŞ Türkçe çıkardığı *Konstantiniyye* ve *Rumiyah* dergilerinin yanı sıra Türkçe video ve ses kayıtları da yayımlamaktadır. Bu medyatik ürünler genellikle Türkiye'den örgüte katılan üyeler tarafından seslendirilmektedir. Türk halkına yönelik davet mesajı içeren videolarda ülkedeki bazı kişi ve kurumlar da hedef gösterilmektedir. Bu tür videolar ve içerdiği tehdit mesajları Türkiye'de ulusal

46. Haldun Yalçınkaya, Tansel Özyer, Bedi Çelik ve Şaban Kardeş, *Türkçe Konuşan DEAŞ Destekçileri Üzerine Twitter Sosyal Ağ Analizi*, (ORSAM Rapor, Ankara: 2016).

medya tarafından haberleştirilerek daha geniş kitlelere ulaştırılmaktadır. Bugün halen bazı ulusal gazetelerin internet sitelerinde DEAŞ tarafından hazırlanan propaganda videoları izlenebilmektedir.

DEAŞ'ın Çok Yönlü Medya Yapılanması bölümünde işaret ettiğimiz üzere örgütün Türkçe ürettiği bir diğer tür neşid adı verilen marşlardır. Enstrüman kullanılmadan söylenen bu marşlar DEAŞ'ın çeşitli mesajlarını taşımaktadır. Örgütün ve liderinin yüceltilmesi, DEAŞ ideolojisinin paylaşılması, örgüte katılmaya çağrı gibi mesajlar öne çıkmaktadır. Örgüte bağlı Ajnad Medya tarafından Arapça yayınlanan “Ümmetim şafak göründü” (Ummeti kad leha fejrün) başlıklı Neşid DEAŞ'ın en popüler çalışmalarından biridir ve Youtubeda milyonlarca izleyiciye ulaşmıştır. Türkçe neşidler El-Hayat Medya tarafından yayımlanmaktadır ve internette kolayca ulaşılmaktadır. Neşidler şiir ve müzik barındırması nedeniyle “cihadçı kültür”ün önemli ürünlerinden biri olarak yorumlanmaktadır.

Kara bayrağımız dalgalanacak
Toprağımız günden güne artacak
Genişleyecek ve baki kalacak
Bizi yolumuzdan döndüremezler

“Kara Bayrağımız” başlıklı bu Türkçe neşidde örgütün varoluşunu simgeleyen tüm unsurlara rastlanabilmektedir. Örgütün devlet olma iddiası, İstanbul ve Roma dahil yeni toprakları ele geçirme tehdidi ve hedefe ulaşmak için her türlü yöntemin kullanılacağı mesajı yer almaktadır. Ses kaydı olarak dolaşıma sokulan neşidler farklı görseller ile montajlanarak paylaşım sitelerine yüklenmektedir. Bu nedenle örgütün ses kayıtlarının internet ortamında denetlenmesi ve engellenmesi diğer içeriklere göre daha zordur. Öte yandan neşid gibi ses kayıtları daha az tehditkar görünmektedir. Bu yüzden erişimi daha kolay olmaktadır.

Örgütün Türkçe yayınlarının diğer bir önemli ayağını ise Himmet Ofisi (Mektebet'ul-Himme) oluşturmaktadır. Örgütün bir yayınevi gibi çalışan bu birimi kitap, broşür, banner ve animasyon filmler hazırlamaktadır. Yayınevi tarafından çıkarılan ürünler pdf formatında internet üzerinden çeşitli yollarla dolaşıma sokulmaktadır. Bunlar şiddet söylemi içermemesi ve salt dini içerikli olmasından dolayı internet ortamındaki benzer muhtevaya sahip diğer yayınlarla karışabilmektedir. Himmet Ofisi'nin ürettiği yayınlar elektronik ortamda tüm dünyaya yayılarak bu broşürlerin örgüt destekçileri tarafından buldukları ülkelerde basılmasına ve dağıtılmasına imkan sunmaktadır.

Himmet Ofisi çocuklara yönelik akıllı telefon uygulamaları da geliştirmiştir. Bunlar internet ortamında indirilerek cihaza kurulabilmekte, çocuklara dua ve Arapça eğitimi veren Türkçe oyun uygulamaları gibi görünmektedir. Ancak uygulama içerisinde çocukların uçak düşürme ve tankları havaya uçurmak gibi görevleri yerine getirmesi istenmektedir. Bu uygulama DEAŞ'ın teknolojiyi yakından takip ettiğini ve bunu çocukların örgütsel eğitiminde kullanmak için bir araca dönüştürdüğünü göstermesi açısından çarpıcıdır.

DEAŞ'IN SOSYAL MEDYA KULLANIMI

DEAŞ devletlerin uyguladığı sansür ve kısıtlamalara maruz kalmadan mesajlarını takipçilerine küresel çapta ulaştırmak için sosyal medyayı etkin biçimde kullanmaktadır. Örgüt mesajlarını kitlelere bu araçlarla ileterek bir yandan yeni destekçiler kazanmayı diğer yandan da mevcut destekçileri eyleme geçirmeyi amaçlamaktadır.

DEAŞ hazırladığı görsel, işitsel ve yazılı materyallerini ve uygulama dosyalarını kendine ait “server”larda tutmak yerine internette ücretsiz olarak sunulan depolama hizmetlerinden faydalanmaktadır. Yeni üretilen bir DEAŞ materyali Google Drive, Cloud.mail.ru, Yandex, YouTube, Sendvid.com, Dailymotion.com, Drive.ms, Archive.org, Justpaste.it, Bitly.com ve benzeri platformlara yüklenmektedir. Daha sonra burada depolanan materyaller Facebook, Twitter, Telegram, WhatsApp, Google+, Instagram, Pinterest, Tumblr, Viber ve WeChat gibi sosyal paylaşım uygulamaları vasıtasıyla dolaşıma sokulmaktadır.

Facebook, Twitter ve Youtube gibi uygulamalar terörü öven içerik paylaşımının engellenmesi için çeşitli önlemler geliştirmektedir. Buna rağmen her gün milyonlarca paylaşımın yapıldığı bu platformlarda istenilen sonucun elde edildiği söylenemez.

Youtube’ya yüklenen infaz videoları sadece bir gün içerisinde binlerce izleyiciye ulaşabilmektedir. Kısa süre içerisinde video ya kullanıcı tarafından kaldırılmakta ya da Youtube hesabı askıya almaktadır.

GÖRSEL 25. DEAŞ'IN YOUTUBE KANALLARINDAN BİR KARE

Youtube'ya yüklenen videoların açıklama kısmında videonun indirilebileceği diğer platformlardan linkler verilmektedir. Böylece Youtube videoyu kaldırırsa dahi bu linkler diğer sosyal medya kanallarında dolaşıma devam etmektedir.

GÖRSEL 26: DEAŞ'IN YAYINLARINI DOLAŞIMA SOKTUĞU SİTELER

DEAŞ'ın sosyal ağları kullanımına ilişkin en önemli çalışmalardan biri Berger ve Morgan'ın Twitter'daki örgüt destekçisi hesapları tespit etmeye dönük çalışmasıdır.⁴⁷ DEAŞ Twitter'ın spam mesajları tespit eden algoritmalarını devre dışı bırakarak destekçilerinin link, hashtag ve görseller içeren tweetler paylaşmasını sağlayan bir taktik izlemektedir. Örgüt bu taktiği o kadar etkili uygulamıştır ki Brezilya'daki dünya kupası sırasında organizasyona ilişkin popüler hashtagleri kullanarak daha geniş bir kitleye ulaşmaya çalışmıştır. Ancak Twitter'ın terör sempaticileri hesapları askıya alma konusunda sıkı bir politika izlemeye başlamasıyla birlikte örgüt üyeleri daha gizli bir mesajlaşma sistemi olan Telegram kullanımına yönelmiştir. Şifreli bir mesajlaşma programı olan Telegram kullanıcılara mesaj grupları oluşturma ve görsel, işitsel ve yazılı içeriği anonim olarak paylaşma imkanı sunmaktadır. DEAŞ son çıkan dergilerini, en yeni propaganda videolarını ve hatta terör eylemlerini üstlenmek için yaptığı açıklamaları Telegram vasıtasıyla dolaşıma sokmaktadır. Telegram aynı zamanda Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) tarafından da iletişim amacıyla kullanılmıştır.

Örgüt üyelerinin Telegram'ı yoğun olarak kullanmasının ardından şirket yönetimi daha sıkı tedbirler alarak bu kullanıcıları ve paylaştıkları içerikleri engellemeye çalışmaktadır. İlerleyen zamanlarda örgüt farklı taktikler kullanarak yeni iletişim kanalları bulabilir.

47. J. M. Berger ve Jonathan Morgan, "The ISIS Twitter Census: Defining and Describing the Population of ISIS Supporters on Twitter", *Brookings Analysis*, Sayı: 20, (Mart 2015).

SONUÇ

DEAŞ günümüz iletişim teknolojisini amaçları doğrultusunda en komplike şekilde kullanan terör örgütü olarak nitelendirilebilir. Ancak onu özgün kılan sadece teknolojiye değil popüler kültür diline de hakim olması ve bunu yayın diline yansıtabilmesidir. Batı'nın ürettiği kültürel ürünler DEAŞ'a ilham kaynağı olmaktadır. Bu yolla DEAŞ Batı'daki hedef kitlesinin dikkatini çekebilmek için bu kültürel kodlardan faydalanmaktadır.

Örgüt modern dünyanın kimlik sorunlarını da iyi tahlil ederek medya stratejisini buna göre tasarlamaktadır. Mesajlarında modernitenin birey üzerindeki yıkıcı etkilerinden ya da emperyalizmin topluluklara uyguladığı zulümden yola çıkmaktadır. Mevcut toplumsal düzen içerisinde dışlanmış, ezilmiş ya da kimlik sorunu yaşayan bireyler DEAŞ için öncelikli hedeflerdir. Bu kişilere örgütün sistemi içerisinde saygın bir kimlik ve değer göreceği toplumsal çevre vaat edilmektedir. Örgütün bu çağrısı sadece ekonomik açıdan dezavantajlı bireylerde karşılık görmemekte kariyer sahibi ve eğitilmiş kişileri de harekete geçirebilmektedir. DEAŞ'ın "Senin için İslam yurdunda koyun çobanı olman 'küfür' diyarında kendisine itaat edilen bir efendi olmandan daha hayırlıdır" mesajı bu hususta etkili olmaktadır.

DEAŞ kendi topraklarında huzurlu ve barış içerisinde bir yaşam değil bireyin gerekirse çoban olacağı, savaşaacağı ve öleceği ama kendi açısından "hayırlı" bir hayatı vaat etmektedir. Örgüt tüm otoritesini ilahi bir güçten aldığını iddia ederek kendisini sorgulanamaz ve eleştirilemez bir konuma yerleştirmektedir. DEAŞ'ın

belirlediğinin haricindeki tüm ideoloji, kimlik ve cemaatler düşman konumundadır ve yok edilmesi gerekmektedir.

Şiddet ve terör DEAŞ'ın varoluş koşullarını oluşturmaktadır. Örgütün yayınlarındaki söylem değişikliğinde ortaya konulduğu üzere DEAŞ Suriye ve Irak'ta alan kaybettiği ve dışarıdan savaşçı akışının yavaşladığı dönemde takipçilerini buldukları memleketlerde düşük bütçeli terör eylemleri yapmaları konusunda mobilize etmiştir. Sahadaki gerçeklik örgüt aleyhine işlese dahi örgütün medyatik araçlar üzerine kurguladığı karmaşık strateji dijital dünyada çarpıtılmış bir gerçeklik inşa etmesine imkan tanımaktadır. Farklı ülkelerde mobilize olmayı bekleyen gençler için DEAŞ eyleme geçme imkanı yaratmaktadır.

DEAŞ'ın medya stratejisi göz önünde bulundurulduğunda terörün yayılmasını engellemek ve karşı strateji geliştirmek için şu önerilerde bulunulabilir:

- Dijital dünyadaki hızlı dönüşüm örgütün kısa süre içerisinde yeni taktikler geliştirebilmesine imkan vermektedir. Terör örgütünü sürekli ve yakın gözetim altında tutabilmek için dijital dünyanın imkanlarını ve dönüşümünü iyi bilmek ve örgütün davranışlarını ne yönde etkileyeceğini tahmin edebilmek gerekmektedir.
- DEAŞ'ın sosyal medyadaki etkinliğini kırmak için karşı kampanyalar geliştirilmelidir. Örgütün gündemine aldığı meselelere odaklanarak öne çıkaracağı şiddet ve terör temalarına karşı barış ve kardeşlik temaları işlenmelidir.
- Örgütün internet ortamında dolaşıma soktuğu dergi ve video gibi materyallerin tamamen silinmesi ya da hızlı şekilde engellenmesi teknik olarak uygulanabilir değildir. Bunun yerine bu materyalleri ulaşılamaz kılacak, değersizleştirecek ya da manipüle edecek içerik bombardımanı gerçekleştirilebilir.
- Mesajın izleyiciye ulaşabilmesi için izlenebilir ve dikkat çekici olması gerekmektedir. Popüler kültür dilini etkin biçimde kullanan örgütün propagandası karşısında sıkıcı ve bürokratik değil daha çok ilgi çekecek içerikler dolaşıma sokulmalıdır. Bu bağlamda küresel kodlara ve sosyal medya diline hakim olmak gerekmektedir.

- DEAŞ'ın söylemlerinin zayıf noktaları tespit edilerek geçersizliği ortaya konulmalıdır. "İslam'ın savaş dini" olduğu söylemi bunlardan biridir. Örgütün terör eylemlerinde hayatını kaybeden Müslümanların hayat hikayelerine yer verilerek "din kardeşinin" kanını akıtan bir örgütün meşruiyeti sorgulanabilir.
- Örgüt otoritesini ilahi bir kaynağa dayandırmaktır ve destekçilerinden akıllarını kullanmak yerine koşulsuz olarak biat etmelerini istemektedir. Örgütün bu iddialarını sarsacak operasyonlar düzenlenebilir. Simgesel öneme sahip Dabık köyünün TSK tarafından ele geçirilmesi buna bir örnektir.
- Örgüt modern dünya ve ulus devletin bireyler üzerindeki olumsuz etkilerini iyi tahlil ederek propagandasında kullanmaktadır. DEAŞ'ı besleyen sosyolojik gerekçelerin zayıflatılması örgüte katılımları sınırlandırabilir.
- DEAŞ Suriye ve Irak topraklarında saha hakimiyetini kaybetmiştir. Ancak örgütün yapılanmasının ve eylemlerinin ne yönde evrileceği bilinmemektedir. Las Vegas ve Londra saldırıları örgütün saha hakimiyeti kurmadan da eylem kabiliyetine sahip olduğunu göstermektedir. Bu nedenle DEAŞ'ın propaganda çalışmalarının yakından takip edilmesi önem arz etmektedir.

Yenal Gökşun

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden 2006 yılında mezun oldu. Çeşitli televizyon, dergi ve gazetelerde muhabir, editör ve yazı işleri koordinatörü olarak çalıştı. Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Ortadoğu Siyasi Tarihi ve Uluslararası İlişkileri Anabilim Dalı'nda "Suriye İlk ve Ortaöğretim Ders Kitaplarında Türkler ve Türk İmajı" başlıklı tezini 2011 yılında tamamladı. Marmara Üniversitesi, Radyo TV Anabilim Dalı bünyesinde "Televizyonun Kamuoyu İnşası: El-Manar TV Örneği" başlıklı doktora tezini 2016 yılında savundu. Nisan 2017'den beri aynı anabilim dalında yardımcı doçent olarak görev yapmaktadır. Suriye ve Lübnan'da 2009 yılından bu yana belli dönemlerde saha araştırmaları yapmıştır. Çalışmalarında Ortadoğu medyası, siyasal iletişim, medya ve şiddet, söylem analizi ve göstergebilim konularına yoğunlaşmaktadır.

Emin Salih

Emin Salih 2 Ağustos 1984 tarihinde Bağdat'ta doğdu. 2003 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde eğitime başladı ve 2007 yılında mezun oldu. Yüksek lisans eğitimine 2008 yılında Marmara Üniversitesi Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü (Enstitünün ismi daha sonra "Ortadoğu ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü" olarak değişmiştir) Ortadoğu Sosyolojisi ve Antropolojisi Anabilim Dalı'nda başladıktan sonra 2011 yılında mezun oldu. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Programı'ndan 2015 yılında mezun olarak doktora derecesini aldı. Ağustos 2016 tarihinden itibaren Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Siyaset Bilim ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent olarak görev yapmaktadır. Salih'in *Irak Siyaseti ve Etnik Sorunlar* ve *Irak: Devletin Çöküşü ve Çatışma Süreci* adlı kitaplarının yanı sıra Ortadoğu ile ilgili çeşitli makaleleri yayımlanmıştır.

DEAŞ'IN MEDYA STRATEJİSİ

YENAL GÖKSUN, EMİN SALİHİ

Toplumda korku ve panik oluşturarak politik hedeflerini gerçekleştirmek isteyen terör örgütleri bu süreçte kitle iletişim aygıtlarını ve dijital medyayı kullanmaktadır. DEAŞ son dönemde uluslararası kamuoyunu en fazla meşgul eden terör örgütlerinden biri olmuştur. Suriye ve Irak topraklarının bir bölümünde dönemsel hakimiyet kuran DEAŞ medyayı propaganda amacıyla kullanan ilk örgüt değildir. Ancak dijital medya devriminin getirdiği imkan ve kabiliyetleri hedefleriyle birleştirerek daha önce görülmemiş bir şekilde kamuoyuna etki etmiştir.

Bu çalışmada DEAŞ'ın kurulduğu günden itibaren nasıl bir medya stratejisi yürüttüğü, farklı medya araçlarını nasıl kullandığı, hangi argümanlarla eleman temin ettiği ve uluslararası medyayı nasıl manipüle etmeye çalıştığı ortaya konulmaktadır. Bu amaç doğrultusunda örgütün medya çalışmaları arasında en fazla ağırlık verdiği basılı yayınlar (bülten ve dergiler) ile video prodüksiyonları analiz edilmektedir. DEAŞ en önemli mesajlarını bu yayınlar üzerinden vermiştir ve uluslararası medyanın gündemine de bu yayınlarındaki mesajlar sayesinde girebilmiştir. Basılı yayınlar ve video prodüksiyonları örgütün geniş çaplı hazırlık ve tasarım çalışmaları neticesinde ortaya çıkan ürünler olmuştur. Bu yayınlar örgütün kendi kimliğini nasıl inşa ettiği, medya stratejisini nasıl biçimlendirdiği, gündemdeki gelişmeler karşısında nasıl tutum takındığı ve nasıl tepkiler verdiği sorularını cevaplayabilmek için değerli veriler sunmaktadır.